

ENSKILDA HÖGSKOLAN STOCKHOLM
Masteruppsats, 15 p
Teologiska programmet
Praktisk teologi

EXAMENSARBETE, 5PB551

VT 2023

Den nya kartan

En studie om hur frikyrkosamfund navigerar i ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald

Författare: Carin Hemmati

Handledare: Professor Jonas Idestrom
Enskilda Högskolan Stockholm

Förord

Tack till er informanter i de tre frikyrkosamfund. Utan er hade denna undersökning inte fått tillgång till sitt viktiga material. Tack till min handledare, professor Jonas Idestrom som hjälpt mig längs vägen vilket var en förutsättning för att detta arbete skulle kunna genomföras.

Sammandrag

En studie av hur frikyrkosamfund hanterar utmaningar och möjligheter i ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald, vilken genomfördes med hjälp av intervjuer av företrädare som i sina tjänster arbetar med frågeställningarna inom Evangeliska frikyrkan, Pingst fria församlingar i Samverkan och Svenska Alliansmissionen.

Engelsk titel

The new map

A study of how Free Churches navigate in a society characterized by religious and cultural diversity

Nyckelord

Mångkulturella församlingar; frikyrkosamfund; migration; integration; migrantförsamlingar

Abstract

The purpose of this study is, in the light of "The New Map" faced by three Free Churches in Sweden and how these denominations at the national level reflect on and deal with challenges and the opportunities which arise in a society characterized by religious and cultural diversity. The study focuses mainly on the self-awareness that emerges, based on an ecclesiological perspective. The work on this study began by asking one person from each denomination for participation in a semi-structured interview. The informants' names were found on the respective website where it was obvious that they in their employment duties came into contact with questions regarding multicultural congregations. The study's empirical basis has

been created and collected during six individual interviews on two occasions with each informant and texts formulated by each denomination based on the study's theme.

The study shows that issues of both unity and at the same time preserved originality are inseparable in these multicultural congregations and that their contribution to society in a broad sense is striking. In these congregations, amidst the diversity, there is a common central point – Jesus – that needs to be experienced again and again. At the same time, it must be said that there are many challenges, some of which may require the congregations to just have to learn to live with. Taking this stance is not about giving up, but a kind of compromise, even if the aspiration never ends, to function as well as possible in a multicultural congregation. Indeed, the local congregations need various types of relevant support from the related national denominations.

Innehåll

1. Inledning.....	6
1.1 Introduktion.....	6
1.2 Syfte.....	9
1.3 Forskningsfrågor.....	9
1.4 Avgränsning.....	10
1.5 Förförståelse och etiska överväganden.....	11
1.6 Tidigare forskning.....	13
1.7 Uppsatsens disposition.....	16
2. Centrala begrepp, teoretiska och teologiska perspektiv.....	17
2.1 Centrala begrepp.....	17
2.2 Teoretiska perspektiv.....	18
2.2.1 Teori kring migration.....	19
2.2.2 Teori kring migration och religion.....	21
2.2.3 Teoretiska analysredskap.....	22
2.3 Teologiska perspektiv.....	24
3. Materialets sammanhang.....	28
3.1 Informanternas samfund.....	28
3.2 Evangeliska Frikyrkan.....	29
3.3 Pingst - Fria församlingar i Samverkan.....	29
3.4 Svenska Alliansmissionen.....	30
3.5 Rapporten Frikyrkan i Orten.....	30
4. Metod.....	32
4.1 Det empiriska underlaget.....	32
4.1.1 Intervjusituationen.....	33
4.1.2 Urval.....	33
4.1.3 Generaliserbarhet och giltighet.....	34
4.2 Arbetsmodell.....	35
5. Analys, tolkning och slutsatser.....	36
5.1 Analys och tolkning.....	36
5.1.1 Vilka är de bakomliggande teologiska föreställningarna som ligger till grund för samfundens val av insatser och vägval?.....	37
5.1.1.1 Enhet med plats för det säregna.....	38
5.1.1.2 Enhetens gåva förpliktigar och ger ett centrum.....	40
5.1.1.3 Utmaningar och möjligheter i mötet med det nya.....	41
5.1.2 På vilket sätt stödjer den nationella kyrkan de lokala församlingarna kring utmaningarna och möjligheterna att framträda som multietniska församlingar?.....	43
5.1.2.1 Stöd till migrantförsamlingar/gruper.....	45
5.1.2.2 Stöd i form av material.....	45

5.1.3 Hur beskriver man utmaningar och utvecklingsbehov, nya möjligheter och framtida scenario inom sitt samfund?.....	46
5.1.3.1 Göra plats för varandra.....	47
5.1.3.2 Stiltje efter stormen.....	49
5.1.3.3 Migrantförsamlingar.....	50
5.1.3.4 Nya möjligheter, framtidsscenario och samverkan.....	52
5.2 Slutsatser.....	54
5.2.1 Vision och verklighet.....	55
5.2.2 Den mångkulturella församlingens bidrag och potential.....	55
5.2.3 Att bygga tillsammans.....	56
6. Diskussion.....	58
6.1 Teoretisk reflektion.....	58
6.2 Metodisk reflektion.....	59
6.3 Empirisk reflektion.....	60
6.4 Avslutande reflektion.....	60
7. Sammanfattning.....	62
Referenser.....	64
Appendix: Introduktionsbrev, Samtyckesblankett och godkännande, Intervjufrågor.....	68

1. Inledning

1.1 Introduktion

De flesta kyrkor har en lång tradition av internationellt missionsarbete. Flertalet av dessa länder är på flera sätt annorlunda i jämförelse med Sverige. Idag sker kulturmöten också i svenska samhällen och församlingar. En röst från denna studie uttryckte det på följande sätt:

Mission har vi talat om under decennier, sekler... men idag är ju de andra kulturerna här. Vi behöver förstå att vi ska ta tillvara den kunskap vi har när vi ”rest ut”, att den behövs hemma nu.

Under de senaste decennierna har runt två miljoner människor från skilda delar av världen funnit sitt hem i Sverige. Om detta kan vi bland annat läsa om i boken, *Integration bland unga. En mångkulturell generation växer upp*. Författarna beskriver att immigrationen före 1980-talet mest bestod av arbetskraftsinvandring från nordiska grannländer och Sydeuropa, med enstaka flyktingströmmar. Denna invandring, menar de, har både ändrat skepnad och ökat kraftigt vilket gör att Sverige idag hör till de västländer som har högst andel utlandsfödda, närmare 20 procent. Bland dem mellan 35–40 år är 34 procent utlandsfödda och utöver detta finns också en växande andel som är födda i Sverige av utlandsfödda föräldrar (Jonsson et al. 2022:9, 23). Man skulle kunna uttrycka det som att Sverige har fått en ”ny kartan”, då den demografiska sammansättningen under de senaste decennierna har förändrats markant. Detta leder till en ny kartbild över det svenska samhället som idag präglas av religiös och kulturell mångfald. När detta fenomen beskrivs i uppsatsen kommer jag att använda begreppet, *den nya kartan*.

Den här nya kartbilden påverkar hela samhället, även kyrkor, och i denna studie kommer jag att undersöka och försöka förstå hur några av samfunden i Sverige responderar på ”den nya kartan”. Mer specifikt fokuserar jag på hur man på nationell nivå, i tre frikyrkosamfund, ser på församlingens roll och identitet, huvudsakligen utifrån ett teologiskt perspektiv, i förhållande till nya utmaningar och möjligheter som ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald skapar. I studien kommer jag också att undersöka hur man från den nationella nivån stöder församlingar i sin lokala kontext och i sitt uppdrag samt vilka visioner och framtidsscenarioer som formuleras. Detta är frågeställningar och fenomen som inte bara berör kyrkor i Sverige. För att sätta in mitt ”Sverigefenomen” i ett större sammanhang

kommer jag som en bakgrundsbeskrivning nämna något om den globala kontexten. Eftersom förändringar i den demografiska sammansättningen av dem som bor i Sverige främst har med migration att göra, förflyttningar över geografiska gränser, vill jag även ge det perspektivet. Efter den internationella utblicken återkommer jag till den svenska kontexten och utvecklar ytterligare det fenomen som är bakgrunden till denna studie.

Fram till alldeles nyligen har migrationen gått från väst och norr till framförallt södra halvklotet samt Asien och Amerika. Nya nationer har grundats och trosriktningar har överförts. Från mitten av 1900-talet har också en ”omvänd” ström av människor varit signifikant, från afrikanska länder, Asien och Latinamerika till Europa och Nordamerika (Gornik 2011:4). Om detta och dess konsekvenser skriver Mark R. Gornik och adresserar i boken, *Word Made Global: Stories of African Christianity in New York City*, några av de avgörande faktorerna i den moderna världen och en av de mest inflytelserika förändringarna i dagens kristenhet, som han menar är de stora folkomflyttningarna. Utifrån sin New York-kontext, beskriver Gornik hur avgörande ett församlingssammanhang kan vara för troende kristna som av olika anledningar korsar nationsgränser och beskriver bland annat erfarenheter kring det vi kallar migrantförsamlingar. Dessa växer fram på de ”nya kontinenterna” och blir platser som kan ge stöd i mer än ”bara” de andliga frågorna och genom traditionell församlingsverksamhet (Gornik 2011:52). Gudstjänsten till exempel, menar Gornik, är därför inte bara en plats där Gud och människa möts, utan också en social plats, en hubb, att nätverka med människor för sin och andras välgång och överlevnad (Gornik 2011:88–89). Gornik beskriver den globala migrationssituationen och utifrån sin specifika kontext, vikten av ett inkluderande församlingssammanhang, där migranter kan finna en ny hemvist och gynnsamma förutsättningar för ett gott liv i det nya landet.

I denna studie vill jag undersöka hur de globala folkomflyttningarna, som Gornik beskriver, påverkar några av de svenska frikyrkosamfundet. Fortsättningsvis kommer jag därför att återgå till att beskriva den svenska kontexten, bland annat utifrån boken, *Integration bland unga*. Författarna beskriver hur Sverige, till skillnad från många andra länder, haft en ovanligt *diversifierad invandring*. Detta förklarar de med att en stor del av migranterna som kommit har visat sig ha ursprung i länder som skiljer sig åt markant, i jämförelse med det nya landet. Dessa omständigheter kan enligt författarna ligga bakom själva migrationen men påverkar samtidigt möjligheterna till integration och de konstaterar att migranter kommer till ett av världens mest sekulariserade länder (Jonsson et al. 2022:51–55).

När författarna utvecklar hur de förstår begreppet integration, förklarar de fenomenet som storleken på skillnaden mellan unga från svensk respektive utländsk bakgrund och den eventuella takten i förändringen. Integration kan därför ses både som ett tillstånd och en process (Jonsson et al. 2022:9–12). Enligt undersökningens resultat ligger den kulturella integration, som har att göra med bland annat religiositet längst i fjärran. Integration är enligt författarnas resonemang inte något som enbart berör personer med utländsk bakgrund, som kommer nya till ett land, utan det handlar om likheter som kan uppstå genom olika gruppers ömsesidiga anpassning till ett föränderligt samhälle. Integration, menar de, är därför *tvåsidig* (Jonsson et al. 2022:37–38). Genom boken, *Integration bland unga*, får läsaren med sig fakta kring ”den nya kartan” i Sverige och bland annat med den som bakgrund vill jag undersöka hur frikyrkosamfund responderar utifrån densamma.

I Delmis (Delegationen för Migrationsstudier) kunskapsöversikt, *Migration, religion och integration*, får vi med oss ytterligare fakta kring det fenomen som uppsatsen studerar, med ett tydligare fokus på religion. Magdalena Nordin skriver att den religiösa mångfalden ökat väsentligt som en konsekvens av migrationen till Sverige. En av hennes slutsatser är att religionen tycks ha en stärkande och integrerande funktion, detta genom att vara både meningsskapande och erbjuda en viktig grupptillhörighet. Nordin beskriver hur vissa av de nya samfunden kämpar för sin existens medan andra som hunnit bli mer väletablerade fyller en lång rad religiösa såväl som sociala funktioner för nyanlända (Nordin 2023:5).

Denna uppsats kan ses som en fördjupning och fortsättning på mina tidigare uppsatser. Våren 2020 skrev jag en kandidatuppsats som handlar om hur fyra mångkulturella församlingar inom Ekumeniakyrkan Region Stockholm valt att fira gudstjänst. Året därefter skrev jag en magisteruppsats, där det fokuseras på hur migranters väg in i två av dessa församlingar sett ut. Några av frågeställningarna som dröjde sig kvar efter dessa två uppsatser handlade bland annat om och i så fall hur frikyrkosamfund reflekterar kring sin identitet i ”det nya Sverige” och hur det lokalt kan framträda mångkulturella församlingar samt hur stödet ser ut till dessa sammanhang, därav det givna fokuset i masteruppsatsen.

I introduktionen har jag beskrivit det fenomen som är bakgrunden till denna studie, ”den nya kartan” i Sverige, även aspekter utifrån ett globalt perspektiv. Detta utgör argument för att angelägenhetsgraden är hög vad gäller att undersöka hur kyrkor responderar på nämnda kontext. För att få svar på den här uppsatsens frågeställningarna har jag som tidigare nämnts

valt att som analysenhet studera tre frikyrkosamfund: Evangeliska frikyrkan, Pingst - Fria församlingar i Samverkan och Svenska Alliansmissionen samt nämnt att denna uppsats kan ses som en fortsättning av de två tidigare. Uppsatsens syfte är inte att jämföra samfunden eller peka på skillnader. Informanternas olika reflektioner, som företrädare för de tre frikyrkosammanhangen, blir för denna studie intressanta tillsammans. Materialet som kommer att analyseras och tolkas har skapats utifrån intervjuer med företrädare för dessa sammanhang som i sina tjänster kommer i kontakt med frågor som, på olika sätt, rör kulturell mångfald i församlingen samt textmaterial som nämnda samfund producerat.

För många frikyrkoförsamlingar är detta en tid som präglas av att pröva sig fram, som att vandra otrampade stigar. Denna studie vill vara ett bidrag till att fortsätta den vandringen och tillsammans navigera och förhålla sig till ”den nya kartan”.

1.2 Syfte

Mot bakgrund av ”den nya kartan” i Sverige, är syftet med uppsatsen att undersöka hur tre frikyrkosamfund på nationell nivå reflekterar kring och hanterar utmaningar och möjligheter som uppkommer i ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald. Jag undersöker hur självförståelsen, främst utifrån ett ecklesiologiskt perspektiv, beskrivs, samt hur multietniska församlingar framträder och stötts. Mitt syfte är också att konstruktivt bidra till fortsatta samtal, forskning och identifiera eventuella utvecklingsbehov och möjliga samverkansområden mellan samfund, i förhållande till de utmaningar och möjligheter som ”den nya kartan” skapar.

1.3 Forskningsfrågor

Jag har valt att arbeta med en övergripande forskningsfråga och tre analysfrågor för att nå fram till syftet och söka svar på de problemformuleringar som ligger till grund för uppsatsen. Dessa kan sammanfattas i det som beskrivs som studiens syfte, hur tre frikyrkosamfund på nationell nivå reflekterar kring och hanterar utmaningar och möjligheter som uppkommer i ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald. Specifikt handlar det om den självförståelse som framträder, främst utifrån ett ecklesiologiskt perspektiv.

Den övergripande forskningsfrågan är:

Hur förstår och förhåller sig frikyrkosamfund på nationell nivå till församlingens roll och identitet i förhållande till utmaningar och möjligheter som ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald skapar?

De tre analysfrågorna som framförallt ger struktur åt tolkning och analys av materialet är följande:

- *Vilka är de bakomliggande teologiska föreställningarna som ligger till grund för samfundens vägval och visioner?*
- *På vilket sätt stödjer den nationella kyrkan de lokala församlingarna kring utmaningarna och möjligheterna att framträda som multietniska församlingar?*
- *Hur beskriver man utmaningar och utvecklingsbehov, nya möjligheter och framtida scenario inom sitt samfund?*

1.4 Avgränsning

I uppsatsen undersöks hur tre svenska frikyrkosamfund, Evangeliska frikyrkan, Pingst - Fria församlingar i Samverkan och Svenska Alliansmissionen responderar på ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald. Dessa tre samfund valdes bland annat på grund av att de tillhör gruppen traditionella frikyrkor i Sverige. De eller deras bildarsamfund är bland de äldsta frikyrkorna i landet och därför jämförbara samtidigt som det finns skillnader dem emellan, vilket jag kommer att beskriva i kapitel tre. Ekumeniakyrkan valdes bort eftersom jag som forskare hör hemma i det sammanhanget och samtidigt blir det intressant för mig att studera dessa tre, på olika sätt jämförbara med det samfund jag själv är en del av. Detta sammantaget avgjorde att dessa tre frikyrkosamfund blev aktuella för denna studie.

Från varje frikyrkosamfund deltar en person som i sin tjänst kommer i kontakt med de frågeställningar som uppsatsen undersöker, kring migration, integration och mångkulturella församlingar. Dessa tre personer representerar det egna samfundet, samtidigt som ingen kan ses som talesperson för samfundet i sin helhet. Informanterna utvaldes och tillfrågades efter information från respektive samfunds hemsida, där tjänstebeskrivningen hos något av samfunden benämndes, integrationskonsulent. Ett av samfundens tillfrågade nationella anställda hänvisade dock till en lokal pastor som inom samfundet var aktiv i de frågor som

uppsatsen berör. Detta sammantaget utgör uppsatsens analysenhet och dess material kommer att redovisas utförligare i kapitel tre.

1.5 Förförståelse och etiska överväganden

Så här långt har jag beskrivit det fenomen som är bakgrunden till studien och angett den analysenhet jag valt att studera. På flera sätt är jag som forskare själv en del av den kontext jag kommer att undersöka vilket jag närmare vill beskriva i detta kapitel.

Forsknings- och analysfrågorna i denna uppsats har jag levt med under många år i min roll och uppgift som pastor och föreståndare i Equmeniakyrkan Hallunda i norra Botkyrka. Denna kommun är den i landet som har högst andel invånare med utländsk bakgrund, 60,5 procent, och i Hallunda - Norsborgsområdet, där kyrkan ligger, är siffran cirka 82 procent (Botkyrka kommun 2023). Vad gäller församlingens medlemmar ligger siffran på ungefär samma procentsats och medarbetarna har ursprung i olika länder och kyrkotraditioner. Genom åren har jag som medarbetare tagit del av de möjligheter som Equmeniakyrkan erbjuder, av mötesplatser och fördjupning i ämnen kring mångfald i församlingen. Samtidigt har jag själv fått bidra i bland annat arbetsgrupper för nätverkande och fortbildning av församlingar i mångfald, bidragit med texter både i debatter och en antologi, föreläst, anordnat temadagar i ämnet och tagit emot studiebesök i församlingen i Hallunda. Detta i syfte att dela erfarenheter och reflektera kring de frågor som denna uppsats undersöker, både utifrån min lokala pastorstjänst men också utifrån egna studier på Enskilda Högskolan i Stockholm (EHS) i praktisk teologi. Detta sammantaget beskriver något av mina drivkrafter bakom denna studie och engagemang för dess frågeställningar och berättar om min, på olika sätt, igenkänning vad gäller den valda analysenheten.

Det jag hittills beskrivit i kapitlet, vad gäller min egen förförståelse och att jag som forskare själv är en del av den kontext jag kommer att undersöka, ger för handen både utmaningar och möjligheter. Den frågeställningen specifikt, bland andra, kommer att belysas vidare i detta avsnitt.

Dag Ingvar Jacobsen skriver, att inom samhällsvetenskapliga undersökningar ställs man inför specifika etiska utmaningar, där människor utgör medel för att skapa empirin. Man är intresserad av vilken data som kommer från till exempel informanterna och måste därför

under hela processen värdera de vinster man kan uppnå jämfört med de problem som uppgiftslämnarna kan uppleva, vilket kan benämnas och sammanfattas i begreppet *konsekvensetik* (Jacobsen 2017:34). Sara Eldén menar att god forskning kräver kontinuerlig etisk reflektion (Eldén 2020:18) och att relationen mellan forskare och beforskad är genomgripande i hela forskningsprocessen och praktiken. Det handlar om ett ansvar som forskaren har vilket tar sig i uttryck inte bara i rätt behandling utifrån fastställda regler utan att värna om att informanterna känner sig sedda och hörda, skriver Eldén (Eldén 2020:58–59).

Jacobsen lyfter fram tre grundläggande krav i förhållandet mellan forskare och informanter: informerat samtycke, rätten till privatliv och krav på att man blir korrekt återgiven (Jacobsen 2017:35). Vad gäller samtycke till deltagande fick varje informant konfirmera detta genom att svara på ett brev vilket återges som appendix i uppsatsen och när det handlar om konfidentialiteten kommer i redovisningen inga personnamn på informanterna att nämnas eller deras samfundstillhörighet.

Mitt syfte är inte att studera de enskilda samfunden utifrån studiens problemformuleringar utan försöka se dem som en helhet. Samtidigt finns det skillnader, både vad gäller organisering av samfunden och självbilden samt till viss del hur de mångkulturella församlingarna framträder i de olika sammanhangen. En annan aspekt kring mitt val är att inte riskera att bli utlämnande då frikyrkosammanhangen i Sverige inte är så stora att en konfidentialitet med säkerhet kan upprätthållas. Jag har valt att återge alla citat från informanterna ordagrant. Detta för att respektera var och en med de ord och beskrivningar de själva valt utan att jag eventuellt skulle tolka fel i ett tillrättaliggande av språket. Samtidigt kan detta vara utlämnande vilket belyser komplexiteten och etiska dilemman i en kvalitativ studie och val av intervjuer samt vikten av igenkännbarheten av informanterna. När det gäller korrektheten av datan har informanterna fått ta del av transkriberade intervjuer samt analys- och tolkningsdelen, för att inte ge utrymme för eventuella missförstånd. Ingen av informanterna har uttryckt behov av att göra ändringar.

Samtidigt som forskning i sig är en neutral aktivitet är det inte möjligt att tänka sig en helt värderingsfri och neutral forskning, menar Jacobsen, eftersom forskaren redan i sitt val av fråga är styrd av egna värderingar. Man kan därmed säga att all forskning har en inbyggd slagsida och att forska på något innebär att bortse från någonting annat (Jacobsen 2017:40).

Jacobsen menar också att studera den egna organisationen både har sina fördelar och nackdelar. Samtidigt som jag tidigare nämnt att mitt eget sammanhang ligger nära uppsatsens analysenhet, tillhör jag inte något av de samfund som utgör studiens material. En ”insider”, beskriver Jacobsen, har en betydelsefull förkunskap, kan lättare förstå och bedöma datans kvalitet och dess betydelse för studiens syfte. På samma gång är det viktigt att vara ödmjuk och reflekterande inför sina ”blinda fläckar” som kan handla om att behålla en nödvändig kritisk distans (Jacobsen 2017:41). Detta har varit både en utmaning och tillgång genom denna studieprocess, då min egen församlingstillhörighet och erfarenheter på nationell nivå inom Equmeniakyrkan ligger nära informanternas men samtidigt har det gett en användbar förförståelse.

1.6 Tidigare forskning

Det finns idag inte särskilt omfattande forskning som specifikt handlar om hur frikyrkosamfund i Sverige förstår och förhåller sig till ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald. Merparten av forskningen inom fältet religion och migration handlar huvudsakligen om att undersöka och beskriva hur migrationen påverkar enskilda och grupper. I detta kapitel lyfter jag fram det som jag funnit relevant inom ramen för denna studies frågeställningar. Jag börjar med att presentera en forskningsrapport från Uppsala universitet, därefter två kandidatuppsatser och avslutar med ytterligare en kandidatuppsats och sist en avhandling från Australien.

Rapporten med rubriken, *Internationell pentekostalism i Storstockholm. Tre församlingar i ett förändrat religiöst landskap* är resultatet av ett pågående forskningsprojekt med namnet, Pentekostala migranter i Sverige: påverkan och utmaningar. Redaktören Katarina Westerlund, skriver i introduktionen att tillväxten av pentekostala församlingar och nätverksbaserade miljöer i Storstockholm har varit omfattande under det senaste decenniet. Liknande utveckling kan ses i Göteborg och Malmö liksom i övriga storstäder i Europa (Westerlund 2021:6). Rapportens två huvudsyften är att kartlägga förekomsten av och de olika typer av pentekostala församlingar som finns i Storstockholm, med särskilt fokus på de församlingar vars medlemmar brukar benämnas migranter (Westerlund 2021:7). Det andra syftet är att ge en inblick i verksamheten och medlemmars liv i tre pentekostala migrantförsamlingar: en latinamerikansk, en afrikansk och en arabisk församling (Westerlund 2021:8). Forskarna har använt olika metoder för att skapa materialet, bland annat fältstudier och intervjuer

(Westerlund 2021:14). Westerlund skriver att rapporten ger en ögonblicksbild av ett religiöst landskap i förändring. År 2020 fanns det ett drygt hundratal församlingar av denna kategori i Storstockholm. I rapporten har man visat på svårigheten att kategorisera och definiera detta fenomen och tillhörande begrepp (Westerlund 2021:113).

Av de uppsatser som jag kommer att presentera ligger den första närmast det område som jag själv valt att skriva om i denna uppsats och har rubriken, *Mångkultur i svenska frikyrkor. En intervjustudie*, skriven av Lisa Rosenqvist. Uppsatsens syfte är att undersöka förekomsten av invandrare i de olika verksamheterna i fem frikyrkoförsamlingar, hur mångkultur eventuellt har påverkat dessa, samt vilka utmaningar informanterna ser i att vara frikyrka i ett mångkulturellt Sverige (Rosenqvist 2016:6). Resultatet visar att de undersökta församlingarna möter ett stort antal migranter genom framförallt de olika diakonala och sociala verksamheterna men att de flesta av församlingarna har relativt få gudstjänstbesökare och medlemmar med utländsk bakgrund. Flera av informanterna beskriver att undervisningen och gemenskapen i församlingen har påverkats av att det finns en större andel deltagare med utländsk bakgrund, dock framkom det att gudstjänsterna är svårare att förändra (Rosenqvist 2016:3). Utmaningar som lyfts handlar om att framgångsrikt medverka till integration och inkludering, både i församling och samhälle samt skapa långsiktiga relationer (Rosenqvist 2016:32). Vad som bland annat påverkar om migranter över tid kommer att ha kvar sin religiositet, förklaras i uppsatsen med i vilken omfattning plausibilitetsstrukturer bevaras (Rosenqvist 2016:11).

En annan uppsats som jag vill lyfta fram är skriven år 2010 av Daniel Gustafsson (Strömner), pastor inom Ekumeniakyrkan med rubriken: *Den multietniska församlingens växtkraft*. Uppsatsen undersöker om och i så fall på vilket sätt den multietniska församlingen växer i den svenska kontexten inom dåvarande Svenska Missionskyrkan. Studien visar att, för att gå från ett stödjande invandrararbete till ett församlingsbygge av olika nationaliteter krävs en reflekterad syn på ledarskap, teologisk enhet, förankring och fördjupning samt nära och ömsesidiga relationer. Uppsatsens resultat visar också att församlingsväxten tenderar att ske på olika sätt och i olika riktningar beroende på om man väljer att hålla samman församlingen genom en eller flera gudstjänstgemenskaper (Gustafsson 2010:3).

I avsnittet nedan kommer jag att delge ytterligare två relevanta exempel som ligger nära

denna studie. Dock är det ena från en annan kontext än Sverige och det andra exemplet samfund kategoriseras inte som en traditionell frikyrka. I båda exemplen beskrivs hur samfunden resonerar kring, påverkas av och arbetar med frågor rörande integration och etnisk mångfald. Det första exemplet är en avhandling skriven av en pastor från Uniting Church i Australien och det andra är en kandidatuppsats som handlar om Katolska kyrkan i Sverige och dess integrationssyn.

Michelle Cook, tar i sin avhandling, *On being a covenanting and multicultural church: Ordinary theologians in the Uniting Church explore what it means to be church*, upp frågor kring hur Uniting Church uttrycker vad det innebär att vara en mångkulturell kyrka (Cook 2020:2,8). Hon förankrar sina resonemang i en teologi om inkarnationen och menar att tro, inkluderat dess praktiker, inte kan existera utanför en specifik kultur och att alla kulturer därmed är Gudagivna, med bakgrund i teologin om inkarnationen och att mänskligheten är skapad till Guds avbild. Olika kulturer och dess uttryck är därför, för kyrkan, understryker Cook, av grundläggande vikt att ta i beaktande. Det räcker inte att individer från olika kulturer är närvarande i församlingen, deras kulturella kunskap och arv behöver bli uppmärksammas på olika sätt, så att den lokala kyrkan kan få del av Guds (hela) vision för världen (Cook 2020:23). I kapitel 2, som berör begrepp, teoretiska - och teologiska perspektiv, återkommer jag till Cook och hennes avhandling.

I uppsatsen, *Den mångkulturella kyrkan*, undersöker Adam Lagerqvist Stockholms katolska stift, vilket i praktiken är synonymt med katolska kyrkan i Sverige, och dess integrationssyn. Stiftet vill definiera sig som multikulturellt, med tanken att integreringen sker via kulturinlärning i stället för assimilering. Syftet är integration i kyrkan och samtidigt låta bevara migranters nationella och kulturella identiteter, detta även som ett berikande av församlingsverksamheten. Huvudtankarna är att förhindra skapandet av nationella katolska församlingar. Dock finns det så kallade nationella missioner som vid sidan av församlingen firar mässor och bedriver undervisning på de olika nationernas språk. Organisatoriskt är man fortfarande medlem i församlingen men aktiv inom respektive mission. I en studie som Lagerqvist hänvisar till kan vi läsa att runt åttio procent av prästerna i Stockholms katolska stift har ursprung i andra länder, vilket visar på stiftets internationella prägel (Lagerqvist 2018:7)

I den här översikten framgår att det inte finns särskilt mycket forskning om hur

frikirkosamfund i Sverige responderar på ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald. Denna uppsats kan därför bidra till att fördjupa kunskapen om hur frikirkosamfund förstår och förhåller sig till församlingens roll och identitet i förhållande till utmaningar och möjligheter som ett samhälle karakteriserat av nämnda mångfald skapar. Detta görs framförallt utifrån ett ecklesiologiskt perspektiv i den här studien. Denna kunskap kan på sikt bland annat bidra till hur samfund stöttar lokala församlingar och rustar medarbetare samt få en fördjupad förståelse för och reflektera kring sitt sätt att framträda som lokala församlingar i samhällen som de senaste decennierna alltmer kännetecknas av medborgare med utländsk bakgrund.

1.7 Uppsatsens disposition

I uppsatsens första kapitel introducerar jag ämnet, *varför* jag anser det vara relevant och angeläget att beforskas samt syftet med studien och dess forskningsfrågor. Jag skriver vidare om de avgränsningar som gjorts, min egen förförståelse, etiska överväganden och tidigare forskning. I kapitel två är frågeordet: *vad* och där ringas en del in av det som kommer att beforskas. Här tar jag upp centrala begrepp som förekommer i uppsatsen, teoretiska - och teologiska perspektiv samt ett försök att presentera en bakgrundsteckning till de stora ämnena migration och religion, var för sig och vilka samband det kan finnas däremellan.

I kapitel tre beskriver jag materialets sammanhang och informanternas samfund. I kapitel fyra, metoden, det empiriska underlaget och min arbetsmodell, *hur* jag har gått tillväga. I kapitel fem tar jag mig an studiens material och ger mina analyser samt redovisar uppsatsens slutsatserna. I kapitel sex, slutligen, tar jag ett kliv tillbaka och betraktar det som framkommit i uppsatsen och för en diskussion utifrån de valda teorierna, metoden och materialet. I den avslutande reflektionen funderar jag bland annat över vilka ytterligare områden det finns att undersöka i ämnet. Allra sist sammanfattas uppsatsens väsentligaste delar, i kapitel sju.

2. Centrala begrepp, teoretiska och teologiska perspektiv

I första delen av detta avsnitt kommer jag att identifiera och definiera några begrepp vilka återkommer i uppsatsen. Senare i kapitlet kommer jag att skriva fram de teoretiska - och teologiska perspektiv som blir mina resurs varifrån jag tar min utgångspunkt under analys - och tolkningsprocessen, utifrån forsknings - och analysfrågorna.

2.1 Centrala begrepp

I detta avsnitt redogörs för några begrepp som förekommer i uppsatsen, mer eller mindre frekvent. Dock är alla relevanta för studiens ämne och kan därför ses som en bakgrundsförståelse i läsningen av studien.

Migration, kommer från det latinska ordet *migratio*, vilket betyder vandring och flyttning, ett samlingsbegrepp för människors flyttning över olika avstånd och gränser (NE 1991). När vi beskriver vad migration gör med människor, *migranter*, kan vi använda begrepp som, *ackulturation*, kulturella förändringsprocesser. En *flykting* är också en *migrant*, som definitionsmässigt har migrerat på grund av någon typ av förföljelse, konflikt eller krig i hemlandet, vilket ger dem rätt att söka asyl (NE 1991). I denna studie är det huvudsakligen ordet *migrant* som jag valt att använda, som ett samlande begrepp för dem som av skilda skäl kommit till Sverige från olika länder.

Migrantförsamling, är en församling som har ett annat språk än svenska som sitt primära gudstjänstspråk och som har en sammansättning av medlemsgrupper där etniska svenskar är frånvarande eller färre än 10–15 procent och där motsatt procentandel har utländsk bakgrund (Tholvsen 2021:9).

Mångkulturell församling, beskriver Kathleen Garces-Foley, i sin studie från Los Angeles, som att ingen etnisk grupp är större än 80 procent av den totala summan (Garces-Foley 2007:79) och ingen kultur eller tradition dominerar eller förtrycker en annan (Graces-Foley 2007:85). Dock säger inte begreppet något om hur de olika etniska grupperna interagerar med varandra.

Etnisk mångfald, är ett synonymt begrepp. Etnisk kommer av grekiskans ethniko's vilket betyder "hörande till ett folk" (NE 1991). Begreppen multietnisk - och *mångkulturell församling* kan därför användas synonymt.

Utländsk bakgrund, handlar om personer som är utrikes födda eller personer födda i Sverige med två utrikesfödda föräldrar. Begreppet definierar en individs förhållande till det land den uppehåller sig i (Migrationsverket 2023).

Integration, betecknar en förening av skilda enheter in i en större helhet eller samhörighet mellan medlemmar i ett samhälle. Ordet betecknar processen att förena eller resultatet av en förening av grupper (NE 1991). Begreppet kan också förklaras som storleken på skillnaden mellan personer från svensk respektive utländsk bakgrund och den eventuella takten i förändringen. Integration kan därför ses både som ett tillstånd och en process. Det är ett sammansatt fenomen, vilket kan ha olika dimensioner, bland annat strukturella, sociala, kulturella, politiska och hälsomässiga (Jonsson et al. 2022:9–12).

Interkulturell och *tvärkulturell*, handlar om processer där människor med olika språk och kulturer kommunicerar med och påverkar varandra (NE 1991).

2.2 Teoretiska perspektiv

För att förstå, analysera och tolka mitt insamlade material kommer jag att ta hjälp av några teoretiska perspektiv som jag ska presentera i detta avsnitt. I följande teoridel har jag två typer av teoretiska perspektiv med olika tyngdpunkter och kopplingar till studiens forskningsfråga. De första perspektiven som finns i avsnitten 2.2.1 och 2.2.2, fungerar mer som teoretisk bakgrund och kan ses som en resurs att förstå materialet utifrån ett bredare perspektiv. Dessa avsnitt handlar om aspekter kring migration och det andra om migration kopplat till religion. Dessa kan också ses som en bakgrundsförståelse till studiens fenomen, den globala migrationssituationen som påverkar och präglar det svenska samhället med ökad religiös och kulturell mångfald. De båda perspektiven hjälper mig som forskare och även kommande läsare av studien att få en skarpare blick för det skapade materialet där fler lager kan framträda och fördjupad kunskap och förståelse kan nås kring studiens problemformuleringar. Jag kommer att referera till och använda det som framkommer i dessa avsnitt i både analysdelen och i mina slutsatser.

De senare teoretiska perspektiven som återfinns under 2.2.3, vilka jag benämner som teoretiska analysredskap, blir mer tydligt och explicit de resurser med vilka jag förstår och analyserar materialet. Där återfinns min övergripande teori, ”de fyra teologiska rösterna”.

2.2.1 Teori kring migration

Jag ska nu introducera teorier kring migration vilka jag kommer att dra nytta av i förståelsen av förhållandena runt migranter, som enskilda och grupper, samt i deras möte med församlingar inom de tre studerade frikyrkosamfundet.

För att närma oss teorierna kring migration, att möta ”det nya och annorlunda”, kan vi som resurs till exempel ta hjälp av det som kanadensaren John W. Berry forskade kring inom fältet tvärkulturell psykologi. Han beskriver genom begreppet *ackulturation*, kulturella processer och strategier och menar att det i praktiken i regel sker mer förändring i den ena gruppen än i den andra. Berry konstaterar att alla parter i sammanhang som är mångkulturella behöver förhålla sig till hur den kulturella förändringen sker och fungerar (Berry 1997:7,9).

Förändringsprocesserna ser av skilda skäl olika ut för individer och grupper och beskrivs av Berry på följande sätt. *Assimilation* betecknar förändringar där den nya kulturen prioriteras i högre grad framför den gamla (Berry 1997:9). *Separation* eller *segregering* kan ses som motsatsen till *assimilation* eftersom man då är mycket benägen att behålla den tidigare kulturen men inte vill ta in den nya (Berry 1997:9). *Integration* betecknar scenariot när den tidigare kulturen behålls samtidigt som den nya accepteras (Berry 1997:9). *Marginalisering* betyder här att det är låg prioritet både att behålla den egna kulturen och att ta till sig den nya (Berry 1997:9).

Berry hjälper oss att benämna och förklara förändringsprocesserna när individer och grupper möter en ny kulturell kontext och vad som sker i mötet mellan kulturer, individer och grupper i det nya landet. Alla blir indragna i processerna och därför kan Berrys begrepp och teorier fungera som en förståelse för hur multietniska frikyrkoförsamlingar framträder, deras möjligheter och utmaningar vilket materialet beskriver.

En metod för att möta ”det nya” redogör Emma Stenström för och kallar det för att bubbelhoppa vilket hon menar kan ske på flera nivåer: den individuella, den professionella

och organisatoriska samt den samhälleliga. Tre teorier bakom bubbelhoppning, som Stenström lyfter fram är följande:

1. Sociala identiteter, vilket handlar om de grupper vi identifierar oss med och som styr mycket av vårt beteende. En viktig tanke från denna teori som Stenström poängterar är att vi som människor tillhör många bubblor (identiteter), vi har inte bara *en*, utan många. Dessa identiteter, skriver hon, är heller inte statiska utan vi kan utveckla dem (Stenström 2023:29–30).

2. Socialt kapital. Statsvetaren Robert Putnam beskriver hur vi, som individer, organisationer och samhällen behöver både så kallat ”bindande” och ”bryggande” socialt kapital. Det bindande sociala kapitalet är det som finns inuti våra bubblor och som får oss att känna trygghet, tillit och tillhörighet. Det bryggande sociala kapitalet är det som finns mellan olika bubblor och förbättrar människors förmåga att hantera olikheter och se olika perspektiv, vilket ger ett mer inkluderande, innovativa och resilient samhälle. Stenström understryker att bägge behövs, inget är i sig tillräckligt (Stenström 2023:31–32).

3. Kontaktteori. En viktig teoretisk grund bakom bubbelhoppandet, menar Stenström, är ”intergroup contact theory”, teorin om att kontakt mellan olika grupper kan minska fördomar. (Stenström 2023:33).

Genom de teorier som Stenström presenterar kan vi förstå det material som skapats utifrån denna studie, hur informanterna beskriver sina samfund och hur lokala församlingar framträder. Stenström beskriver att man kan bubbelhoppa på olika nivåer. Alla dessa tre nivåer berör diskursen frikyrkosamfund. Materialet beskriver konsekvenserna för enskilda medlemmar och hur lokala församlingar och samfundet responderar på mötet med nya kulturer, vilket gör dessa teoretiska perspektiv till resurser i förståelsen av materialet.

De teoretiska perspektiv som jag hittills har presenterat, kring migrationens påverkan och möten med nya kulturer, kommer att bli användbara verktyg i förståelsen av materialet, framförallt kring möten mellan befintliga församlingar och nya medlemmar med utländsk bakgrund. Utifrån detta perspektiv kan jag som forskare se ytterligare lager i det skapade materialet och få med mig en fördjupad förståelse kring möjligheter och utmaningar som uppkommer på grund av migration, vilka informanterna också gav uttryck för. I nästa avsnitt

kommer jag att utveckla ytterligare teoretiska perspektiv, för att komma närmare sammanhangen som denna studie undersöker, nämligen hur frikyrkosamfund, i sin religiösa kontext framträder för att inkorporera invandrade kristna som önskar finnas i ett församlingssammanhang.

2.2.2. Teori kring migration och religion

I detta kapitel fortsätter jag att presentera teoretiska perspektiv och användbara verktyg för att förstå materialet, nu med fokus på migration och religion, hur de båda perspektiven, sammankopplade, påverkar både individer och grupper. Även dessa teorier kan i första hand ses som en bakgrundsförståelse och en hjälp att se fler lager i det skapade materialet. Eftersom min studies fenomen kan beskrivas ha sin bakgrund i den globala migrationssituationen med en analysenhet som fokuserar på svenska frikyrkosamfund, menar jag att teorier kring migration *och* religion är avgörande att ge utrymme för i denna studie.

Samhällsvetaren Daniel Sjödin lyfter fram att religion i stor utsträckning ökar i betydelse för migranter och att somliga beskriver migration som en teologiserande erfarenhet (Sjödin 2011:209). Migrationssituationen, menar han, innebär en destabiliserande och relativiserande erfarenhet som ofta framkallar och utmanar existentiella tankar. Sjödin skriver att religionen då kan erhålla olika redskap för att hantera dessa utmaningar och den institutionaliserade religionen ger en social tillhörighet, möjlighet att utöva tron vilket är trygghetsskapande och bygger på länken till hemlandet (Sjödin 2011:210).

Religionen, påpekar Sjödin, kan också på olika sätt återupprätta migrantens värde i den nya kontexten, som många gånger karaktäriseras av negativa föreställningar och stigmatisering (Sjödin 2011:213). Samtidigt, menar han, att den teologiserande erfarenheten innebära att migranten upplever en frigörande potential, vilket bland annat kan förklara den jämförelsevis höga frekvens av religions - och samfundsbyten som sker bland migranter eller att man helt tar avstånd från religion. I ”mellanrummet”, skriver Sjödin, kan nya möjligheter och ett utforskande av nya perspektiv öppna sig (Sjödin 2011:215).

Sjödin beskriver att de kausala effekterna av religiöst engagemang bland annat beror på den specifika identitetsgrammatik som råder inom det specifika samfundet och lokala församlingen. Det handlar om förståelsen för den egna gruppens gränser, vad som skiljer åt

och vad som förenar, mellan migranter och infödda svenskar eller mellan olika migrantgrupper. Identitetsgrammatiken, menar Sjödin, samverkar med hur sammanhanget är organiserat, efter etniska gränser eller om kontexten försöker införliva olika grupper i verksamheten. Med detta sagt, understryker han, kan alltså det religiösa engagemanget resultera i interaktion, en process av interkulturalism, inom samfundet och i den lokala församlingen mellan migranter och etniska svenskar. Sjödin påpekar också att den interna integrationen över tid också leder till ökade möjligheter till extern integration, bland annat på grund av språkträning, kunskaper om oskrivna normer och kulturella koder och kontaktnät. På samma sätt kan de kausala effekterna av religiöst engagemang och identitetsgrammatiken resultera i avståndstagande, kategoriseringar och segregation, sammanfattar Sjödin (Sjödin 2011:234).

Sjödin lyfter fram perspektiv som hjälper oss att förstå och tolka studiens material utifrån den religiösa övertygelsen, dess betydelse och konsekvenser för enskilda och grupper. Den så kallade frigörande potentialen, kan i praktiken handla om att migranter hittar nya sammanhang att slå rot i, även om de inte är helt lika de som man lämnat i hemlandet. Det han beskriver kring identitetsgrammatiken kan användas som en tolkningsnyckel för att analysera de sammanhang som informanterna beskriver och hur avgörande betydelse den kan ha för hur en församling framträder, dess självförståelse och konsekvenser av densamma.

I detta avsnitt har flera teoretiska perspektiv kring migration och religion presenterats som jag kommer att använda i förståelsen och tolkningen av det material som skapats i denna studie. I de två ovan avsnitten har jag beskrivit de teoretiska perspektiv som mer kan ses som bakgrundsförståelse till studiens material. I kommande avsnitt ska jag presentera de teoretiska resurser som jag i denna teoridel benämner som teoretiska analysredskap. Dessa blir mer tydligt och explicit de resurser med vilka jag förstår, analyserar och tolkar materialet.

2.2.3 Teoretiska analysredskap

Den övergripande teorin som jag kommer att använda för att förstå, analysera och tolka materialet ska jag i detta avsnitt redogöra för samt varför jag väljer att använda just den. Teorin som jag här beskriver som mitt teoretiska analysredskap, till skillnad från de bakgrundsteorier som jag redogjorde för i de tidigare avsnitten, kallas de ”fyra teologiska rösterna”. Ett engelskt forskarteam, bland annat bestående av Helen Cameron och Clare

Watkins, har utvecklat denna teoretiska modell och talar då om fyra olika teologiska röster som man kan urskilja i den kyrkliga kontexten (Cameron et al. 2010). Fyra källor till teologi, ett användbart sätt att förstå och beskriva förhållandet mellan levd ecklesiologi och annan ecklesiologi, som Andreas Holmberg beskriver modellen i sin avhandling (Holmberg 2019:29). Dessa fyra röster ska inte förstås som åtskilda eller oberoende av varandra utan som olika aspekter av en och samma kyrkliga kontext och teologiska verklighet, överlappandes varandra. Med hjälp av dessa röster kan jag som forskare se skillnader och likheter och göra distinktioner mellan hur informanter uttrycker sig samt kategorisera materialet. Detta kan också vara en hjälp när jag ska reflektera över hur de ser på kyrkans uppdrag och identitet i relation till ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald.

Mycket av det vi kommer att ta del av i kapitel 5.1, där jag presenterar det empiriska materialet, för analys och tolkning, kan förstås utifrån de ”fyra rösterna”. Det är huvudsakligen de studerade sammanhangens anammade/uttalade teologi som framträder, till viss del även den operativa/praktiserade samt den normativa rösten. Den fjärde, formella teologiska rösten har varit svårare att urskilja. Precis som Holmberg i sin avhandling skapar ett ”möte” mellan aspekter av den levda ecklesiologin som framträder i det empiriska materialet och annan svenskkyrklig ecklesiologi, sker detta möte huvudsakligen i kapitel 5.2 i denna uppsats, där studiens slutsatser presenteras. Detta möte kan beskrivas som ett samtal mellan det empiriska materialets anammade/uttalade och operativa/praktiserade ecklesiologi å ena sidan och litteraturens teologiska röster å andra sidan (Holmberg 2019:29–30). De fyra teologiska rösterna kan beskrivas på följande sätt:

- *En operativ/praktiserad teologisk röst* (operant voices of theology), handlar om en teologisk förståelse och ecklesiologi som kommer till uttryck i praktiker och handlingar, en teologi mellan raderna. Det handlar om sådan praxis som inte explicit uppfattas som teologisk, det vill säga allt som faktiskt händer och görs.

- *En anammad/uttalad teologisk röst* (espoused voices of theology), handlar om de teologiska förståelser som lokala företrädare har anammat, det vill säga, hur företrädare för de tre frikyrkosamfunden talar om sig själv som kyrka och dess uppdrag. Här kan jag få syn på den anammande ecklesiologin utifrån mötet med ”den nya kartan”.

- *En normativ röst* (normative voices of theology), handlar om de källor som informanter och textmaterial hänvisar till och lyfter fram när man vill göra normativa ställningstaganden, till exempel centralt kyrkliga dokument från samfundet eller Bibeln. Frågor att ställa här kan vara: Vilka teologiska röster kan man urskilja, hur används de och hur förhåller de sig till varandra?

- *En formell teologisk röst* (formal voices of theology), kan i stora stycken ses som synonym med den akademiska teologin i vid mening. Frågor som kan ställas här är: Vilka teologiska tänkare och böcker är det som influerar de kyrkliga medarbetarna?

I nästa kapitel utvidgas och fördjupas de perspektiv och resurserna som blir till hjälp i att förstå och tolka uppsatsens material, därför kommer jag härnäst att ge några teologiska redskap i den fortsatta processen.

2.3 Teologiska perspektiv

Denna uppsats är präglad av flera teologiska utgångspunkter och perspektiv som format frågeställningar och därför återkommer frekvent i studiens material. I detta avsnitt kommer jag därför att lyfta fram teologiska perspektiv som komplement till de redan ovan presenterade teoretiska resurserna. Dessa ger sina teorier och teologiska resonemang vilket ger mig vokabulär och en fördjupad förståelse i att analysera studiens skapade material, när jag ska försöka synliggöra informanternas teologiska föreställningar.

Förutom den övergripande forskningsfrågan tar jag i denna studie hjälp av tre analysfrågor för att kategorisera och få en klarare bild och förståelse för materialet. Den första av de tre analysfrågorna, *Vilka är de bakomliggande teologiska föreställningarna som ligger till grund för samfundens vägval och visioner?* blir särskilt viktig att ha med sig i detta stycke. Denna analysfråga sammanfattar många av de frågeställningar som berördes under intervjuerna, i synnerhet handlar det om den självförståelse som framträder i materialet, främst utifrån ett ecklesiologiskt perspektiv. De teologiska rösterna i detta avsnitt spelar därför en viktig roll i min förståelse och analys av informanternas resonemang.

Jag börjar med att lyfta fram perspektiv från de amerikanska pastorerna, Mark DeYmaz och Harry Li. Det som dessa kollegor beskriver, ser jag paralleller till i det empiriska materialet.

Framförallt när det handlar om detta med att bygga multietniska församlingar, vilket inte bara är som en respons på ett förändrat samhälle, utan i första hand en respons på evangeliet. Det är inte bara vad samhället behöver, menar de båda författarna, utan det *är* framtiden och de ser stora likheter med det första århundradet och de kristna församlingarnas framväxt (DeYmaz & Li 2010:35–36). Kollegorna menar att det just är den multietniska församlingen som är bäst rustad att nå ut med evangeliet i en ny tid. Dock påminner de om att den ”multietniska församlingseran” inte är ny, den var utstakad (envisioned) av Jesus, beskriven (described) av Lukas, i bland annat Apostlagärningarna och därefter föreskriven (prescribed) av Paulus, inte minst i brevet till församlingen i Efesos (DeYmaz & Li 2010:37–38).

Mark DeYmaz och en annan kollega, Bob Whitesel, utvecklar temat kring *försoning* (reconciliation) som en förståelse av kallelsen för den lokala församlingen, vilken de menar är att främja försoning, mellan individer och Gud *och* mellan människor (DeYmaz & Whitesel 2016:8–9). De gör tolkningen att Jesus förväntade sig att den som försonats med Gud också skulle försonas med andra, vilket för dem betyder möjligheten till förvandling. De understryker att försoning var en nödvändighet och verklighet från första början i den kristna historien och pekar bland annat på Paulus text till församlingarna i Galatien¹. Där menar de att innebörden är att alla är ett i Kristus, oavsett ”gränser” och olikheter. Konsekvensen av detta blir för DeYmaz och Whitesel, att det i första hand, är för evangeliets skull som vi behöver vi ta steg på försoningens väg, som för dem innebär att bygga tvärkulturella församlingar (DeYmaz & Whitesel 2016:12–16).

Här lyfts flera tolkningsnycklar fram från den kristna kontexten och Bibelns värld som kan utgöra resurser i förståelsen av studiens material, till exempel hur man motiverar att sträva efter att multietniska församlingar får möjlighet att framträda och verka. Jag ser bland annat kopplingar till hur informanterna beskriver kallelsen för den multietniska församlingen.

Även Michelle Cook, från sin australiensiska kontext använder begreppet *försoning* och utvecklar detta när hon skriver om hur en samverkan kan ske, i mångkulturella församlingar, bland annat utifrån perspektivet makt. Hon menar att tidigare försök i att vara mångkulturella miljöer ibland handlade om att på ett representativt sätt bjuda in personer till ”maktens centrum”. I backspeglarna, menar hon, att man kan se att det mest handlade om att lära ut ett sätt att fungera mer än att bjuda in nya vänner att vara med och påverka (Cook 2020:27). Att

¹ Gal 3:26–28

istället ta en annan utgångspunkt - för alla - utifrån marginalen, istället för från centrum, är en vanligare metod när man talar om *försoningsmodeller*, förklarar Cook. Här fokuserar hon kring hur olika världsbilder kan interagera och förändra varandra genom medling och försoning i Kristi anda.

Cook poängterar att när man talar i dessa banor blir termen *interkulturell* mer adekvat snarare än *mångkulturell* där olika kulturer lever sida vid sida utan att påverkas av eller påverka andra. I det sammanhanget kan kultur ses som något statiskt, vilket det egentligen inte är. Här finns, menar författaren, naturligtvis spänningen att få behålla och underhålla sin kultur med allt det innefattar och samtidigt leva i en kontext där man inte kan komma ifrån olika former av *tvärkultur*. Interkulturell teologi uppmuntrar och utmanar till reflektion kring sin egen kultur och kulturer som är annorlunda från min egen, fortsätter Cook sitt resonemang, och menar att olikheter kan ses som gåvor till helheten, Kristi kropp, snarare än som svårigheter för enheten i Kristus (Cook 2020:27–28). Dessa mångkulturella miljöer, menar Cook, blir vittnesbörd till en alltmer mångkulturell värld, där olikheter kan leva sida vid sida istället för att försöka ta bort eller bortse ifrån dem (Cook 2020:25).

Cook ger flera teologiska perspektiv som hjälper mig som forskare att förstå, analysera och tolka materialet. Hennes begrepp talar om hur personer med olika världsbilder kan interagera och samverka utifrån Kristi anda över olika gränser. Cook, precis som informanterna, lyfter aspekten av att som lokal församling vara en profetisk röst och förebild i ett segregerat samhälle.

Fortsättningsvis kompletterar jag de teologiska perspektiven med reflektioner kring kyrkans identitet som rörlig och skiftande i relation till frågor om migration och ekumenik. Ett intressant perspektiv presenteras till exempel av Susanna Snyder, kring hur kyrkor och enskilda kristna – runt om i världen – påverkas och förändras med anledning av global migration. Hon uttrycker att kyrkans identitet är att vara ”mobile” och ”shifting”, en kropp som rör sig och är i ständig förändring. Detta är ingen ny insikt, menar hon, men vi påminns om det bland annat genom dagens migration och som hon beskriver kyrkan, som en pilgrimskyrka, som är ”in via”, hela tiden på väg (Snyder 2016:7–9). Snyders teologiska perspektiv och begrepp tillhandahåller relevanta resurser för att fördjupa förståelsen av det jag möter i materialet. Detta bland annat i informanternas beskrivning av och utmaningen i denna föränderlighet, både i lokala församlingar men också i vidare kontexter. Samtidigt som

detta öppnar upp för nya möjligheter ger det på samma gång åtskilliga utmaningar att hantera, menar de, till exempel vad gäller kontinuitet och uthållighet i att framträda som en multietniska församling.

Kristin E. Heyer menar att det är viktigt att ”komma förbi” välgörenhet och nå vänskap. Migranter bör inte bli passiva mottagare eller ses som bördor utan istället sträva efter ett ömsesidigt delande av gåvor och resurser vilket främjar alla. ”Gåvan” för värdsammanhanget är bland annat att ta till sig hur migranter ”blåser in” nytt liv i en gemenskap, hur självförståelsen kan omdanas och fördjupas liksom lärjungaskapet, menar Heyer (Heyer 2016:90–95). Heyer lyfter fram viktiga aspekter kring attityder till migranter vilka kan användas som tolkningsnycklar i analysen av studiens material där det också påpekas att migranter inte är problem att hantera utan nya vänner och gåvor in i församlingssammanhangen.

Från de två författarna HyeRan Kim-Cragg och Stephen Burns, får vi exempel och hjälp i att fundera kring kyrkans identitet, både som nationell sådan och lokal. De ger tre bilder och ställer utifrån dem sina frågor. Först undrar de om kyrkan ser på sig själv som ett tempel, det vill säga, en fast plats, med traditioner och riter som det kan vara svårt att ta sig in i, men som samtidigt talar om rötter och förankring. Är kyrkans identitet i stället som ett tält, undrar de, flexibel, flyttbar och öppen för förändring? Deras tredje fråga lyder: Ser kyrkan sig möjligen som ett värdshus, (och anspelar på berättelsen från Lukas 10 om den Barmhärige Samariern), där kyrkan blir en plats för alla skadade längs vägen och där den skadade lär oss att vara sårbara och att motta omsorg (Kim-Cragg & Burns 2016:125–126)? De teologiska perspektiven som författarna bidrar med här, vad gäller kyrkans identitet, återfinns i studiens forskningsfråga, alltså hur samfunden ser på sig själva som Kristi kropp i samhällen där de behöver navigera utifrån ”den nya kartan”. Dessa bilder ger därmed resurser till analysarbetet av det samlade materialet.

Här avslutas kapitel 2 där jag har identifierat och definierat några för studien relevanta begrepp och skrivit fram teoretiska - och teologiska perspektiv som ligger till grund för min analys. Härifrån går jag vidare till att presentera materialets sammanhang, de tre frikyrkosamfunden.

3. Materialets sammanhang

Inom praktisk teologi idag är det utbrett att insamla kunskap utifrån praktiska erfarenheter och med hjälp av dem studeras kyrkans verksamhet i historia och nutid. Andreas Holmberg beskriver detta på följande sätt:

...teologisk kunskap inte bara kommer till uttryck i text och att det därför behövs andra metoder för att komma åt den teologi och erfarenhetsbaserade visdom som finns i lokala församlingar: [...] Livet och arbetet i lokala kyrkor är en källa till teologi och en teologisk röst att lyssna till (Holmberg 2019:21).

I denna studie skapar jag materialet främst genom att lyssna till informanter med erfarenheter av olika mångkulturella sammanhang och miljöer. Detta för att förstå och tolka hur tre frikyrkosamfund framträder, ser på sin roll och identitet i förhållande till ett samhälle som i dag alltmer präglas av religiös och kulturell mångfald. När jag i detta kapitel beskriver respektive samfund ska det ses som en bakgrundsförståelse av empirin och inte betraktas som en del av det materialet som senare ska analyseras. Dock kommer det textmaterial jag presenterar under respektive samfund, i den mån det finns, att vara underlag för analys i kapitel fem, i vilka samfunden formulerat och samlat resurser för vägledning in i mångkulturella kontexter. Informanternas ord och textmaterialet blir sammantaget rösterna från de tre frikyrkosamfunden som denna studie samlar i sitt material.

3.1 Informanternas samfund

Det finns både likheter och skillnader mellan de samfund jag undersökt, vilket huvudsakligen framkommit under intervjuerna och som jag kort återger här. Pingst - Fria församlingar i Samverkan (Pingst FFS) finns i hela landet, Evangeliska Frikyrkan (EFK) är ett kvantitativt mindre samfund men relativt utbrett geografiskt medan Svenska Alliansmissionen (SAM) i huvudsak finns i södra Sverige och i större utsträckning på landsbygden. Pingst FFS har en mer självklar identitet som internationell rörelse och kan därmed, vilket är min tolkning utifrån materialet, finna en större samhörighet med karismatiska pentekostala migrantförsamlingar och enskilda personer från dessa sammanhang, än de andra frikyrkosamfunden. Både EFK och SAM har ett tydligare nationellt organ, till skillnad från Pingst FFS, som på senare tid (2001) har formerats till en samfundsliknande organisation. Jag

har valt att använda ordet *samfund* som begrepp för alla tre sammanhang, vilket är ett vedertaget begrepp inom forskning, även om samfundens egna företrädare kan använda andra begrepp för att beskriva sin identitet, som till exempel *rörelse*.

Inget av samfunden har en specifik tjänst för att enbart arbeta med frågor som rör utmaningar och möjligheter kring Sveriges ”nya kartbild”. Frågor kring dessa ämnen ryms i tjänster med bredare uppdrag eller har delegerats till ett råd/nätverk bestående av lokalanställda pastorer eller har samfunden gett utrymme för en mindre tjänst eller avsatt del av en tjänst med dessa frågor i fokus. Alla tre samfund står bakom Akademi för Ledarskap och Teologi (ALT) i Örebro där medarbetare i församlingstjänst utbildas. Likaså finns alla tre sammanhang på olika sätt bakom rapporten, *Frikyrkan i Orten. Erfarenheter och utmaningar utifrån frikyrkans frånvaro och närvaro i 61 utsatta områden*, vilken jag närmare kommer att presentera senare i kapitel tre.

3.2 Evangeliska Frikyrkan

Evangeliska frikyrkan (EFK) bildades år 1997 efter ett samgående mellan de tre samfunden Helgelseförbundet, Fribaptistsamfundet och Örebromissionen. Kyrkans rötter finns i de baptistiska strömningarna, helgelseörelsen och pingstväckelsen som växte fram under senare delen av 1800-talet och början av 1900-talet. Nyckelord för samfundet är att kyrkan ska vara evangelikal, missionsinriktad, baptistisk och karismatisk. EFK har en baptistisk dopsyn, som innebär att personer döps på grundval av sin egen bekännelse av sin tro, vilket också är medlemsgrundande. Det internationella arbetet och kontakterna är omfattande liksom engagemang kring barn- och ungdomsverksamhet runt om i Sverige (Stockman 2015:16).

Evangeliska Frikyrkan gav år 2011 ut häftet, *Ett bödens hus för alla. Handbok för en mångkulturell församling*, med intentionen att dela erfarenheter av den ”nya kartan” och ge redskap in i dessa sammanhang (*Ett bödens hus för alla* 2011:7). Här lyfts nya möjligheter fram, bland annat utifrån aspekten att vi tidigare sände missionärer till delar av världen varifrån människor nu kommer till Sverige (*Ett bödens hus för alla* 2011:11–12).

3.3 Pingst - Fria församlingar i Samverkan

Pingströrelsen i Sverige är en del av den internationella pingstväckelsen. Församlingarna runt om i Sverige samverkar i trossamfundet Pingst - Fria församlingar i Samverkan, sedan 2001.

Under 1900-talets början uppstod en andlig väckelse i USA. Denna kom till Sverige hösten 1906 och många frikyrkoförsamlingar tog till sig denna. Utmärkande för rörelsen är betoningen på den helige Ande och karismatik. Den lokala församlingens suveränitet har alltid varit viktig och inom rörelsen praktiseras troendedop vilket är medlemsgrundande. De internationella kontakterna och arbetet är omfattande liksom det diakonala arbetet nationellt, bland annat genom LP-stiftelsen (Stockman 2015:19). *Välkommen hit, välkommen hem*, var en skrift som tidigare fanns att tillgå inom Pingst FFS, dock inte nu längre, i syfte att vara en handbok i frågor om integration och mångfald i församlingar.

3.4 Svenska Alliansmissionen

Svenska Alliansmissionen (SAM) har rötter som går tillbaka till 1853. Arbetet är särskilt stort i södra Sverige. Samfundet praktiserar dop av spädbarn såväl som dop på personlig bekännelse. I målskrivningar önskar SAM att än mer arbeta för demokrati, förvaltarskap och en livsstil där man värnar hela skapelsen, rättfärdighet och rättvisa. Det internationella arbetet är omfattande liksom satsningar nationellt kring barn- och ungdomsverksamhet (Stockman 2015:21). Under åren 2014–2018 arbetade SAM och SAU (Svenska Alliansmissionens ungdom) fram en handlingsplan för integration: *Hela världen i församlingen*, med fokus utifrån sitt bibliska mandat, att ge evangeliet till människor från hela världen som idag finns i vår närkontext.

I de tre senaste avsnitten har jag gett en bakgrund till informanternas samfund och beskrivit textmaterial som syftar till inspiration för mångfaldsförsamlingar, i den mån det funnits. I nästa kapitel lyfter jag fram den rapport som jag tidigare nämnt om och som alla tre samfund står bakom.

3.5 Rapporten Frikyrkan i Orten

Den 18 april 2023 släpptes rapporten, *Frikyrkan i Orten. Erfarenheter och utmaningar utifrån frikyrkans frånvaro och närvaro i 61 utsatta områden*. I huvudsak är den framtagen av EFK, men även nätverket VIDARE med stor bredd av frikyrkor och närliggande organisationer som verkar för församlingsgrundande arbete, har också ställt sig bakom den. I min uppsats får rapporten framförallt rollen som ytterligare bakgrundsinformation, till de tre studerade samfunden, i detta fall, deras gemensamma arbete kring studiens problemställningar då den belyser frikyrkors respons på den ”nya kartan” i Sverige.

Intentionen med rapporten är att peka på en av den svenska frikyrklighetens största missionsutmaningar, enligt författarna, nämligen de förorter och stadsdelar där den frikyrkliga närvaron är låg. Skribenterna vill öka medvetenheten om att kristna kan göra skillnad och inspirera till satsningar kring evangelisation, diakoni, sociala insatser och församlingsgrundande arbete. Författarna väljer att kategorisera och beskriva de olika typer av församlingar som de ser finns i de utsatta områdena enligt följande:

För det första, pionjära initiativ eller församlingsplantering, vilken enligt definitionen möts regelbundet och ofta, har ett uttalat ledarskap och står i relation till ett samfund eller annat nätverk. Vad gäller dessa initiativ, menar författarna, att det krävs resurser från en bredd av frikyrkligheten, kulturförståelse och anpassning på liknande sätt som vid internationell mission (*Frikyrkan i Orten* 2023:21–23). För det andra, migrantförsamlingar, vilka använder ett annat språk än svenska, har en sammansättning av medlemmar där majoriteten har utländsk bakgrund. Författaren menar att dessa församlingar, liksom resten av svensk frikyrklighet, präglas av lågt engagemang för utsatta områden (*Frikyrkan i Orten* 2023:23–25).

För det tredje, etablerade församlingar utan egen kyrkobyggnad, som i regel hyr in sig i offentliga lokaler. Dessa församlingar beskrivs som sköra då in- och utflyttningen är påtaglig och nya som tillkommer ofta har stora behov och begränsade ekonomiska resurser (*Frikyrkan i Orten* 2023:25–26). Den fjärde kategorin benämns som etablerade församlingar med egen kyrkobyggnad, där de allra flesta kom till i samband med att området byggdes, vanligtvis ett så kallat miljonprogramsområde. Vissa av dessa församlingar upplåter lokaler till andra församlingar och det som präglar dem är att fokus har ändrats med åren på grund av att demografin förändras (*Frikyrkan i Orten* 2023:26–27). Den sista och femte kategorin skrivs fram som etablerade församlingar med egen kyrkobyggnad, som har olika typer av verksamheter i en utsatt stadsdel, dock inte den egna kyrkobyggnaden. I denna kategori finns potential, menar författaren, men poängterar vikten av att jobba på att få ett *inifrånperspektiv* (*Frikyrkan i Orten* 2023:28–30).

Författarna sammanfattar med orden, att om frikyrkorna vill göra skillnad krävs att man ”flyttar fram positionerna rejält” och att omprioriteringar behöver göras. En annan konsekvens och möjlighet som nämns är ”strategisk flytt”, det vill säga att aktivt välja att

flytta till något så kallat utsatt område. Det som understryks gång på gång är frikyrkans underrepresentation i de utsatta områdena, men att det finns många goda exempel där församlingar och grupper gör stor skillnad (*Frikyrkan i Orten* 2023:32).

I och med detta har jag presenterat materialets sammanhang med fokus på de tre frikyrkosamfundens informanterna har sin hemvist. I nästkommande kapitel beskriver jag hur arbetet sett ut med att skapa empirin.

4. Metod

I följande avsnitt kommer jag att redogöra för studiens empiriska material och hur det skapats och samlats in för att sedan kunna organisera och beskriva dess data och därefter analysera och sammanfatta resultatet.

4.1 Det empiriska materialet

Jag skapade och samlade det empiriska materialet genom intervjuer med tre företrädare från tre frikyrkosamfund, två samtal med varje person, sammanlagt sex enskilda intervjutillfällen. De tre informanterna innehar tjänster som på olika sätt berör frågor kring mångfald. För att samla in empiriskt material till kvalitativa studier kan man i huvudsak göra på tre olika sätt. Vi kan fråga människor, själva iaktta vad människor gör och/eller läsa texter som människor skrivit i avsedda ämnen (Ahrne & Svensson 2015:8). För att få svar på forskningsfrågorna i denna uppsats har enskilda intervjuer samt textanalys använts. Vid kvalitativ analys finns ingen, på samma sätt, färdig modell vilket finns vid kvantitativ analys. Här gäller det att välja ansats, antingen den induktiva, prövande, där materialet får tala eller en mer teoristyrdd, deduktiv ansats (Ahrne & Svensson 2015:218–219). Denna uppsats i sin helhet kan beskrivas ha en abduktiv ansats och riktning där jag bollar materialet med teoretiska och teologiska teorier och perspektiv.

Jag väljer att inte namnge informanterna eller ge någon personlig bakgrund till dem. Dock kommer jag här att ge en övergripande beskrivning: alla tre är pastorer och har ett stort engagemang för frågor kring mångkulturell integration och tjänst i lokal församling kombinerat med något slags uppdrag eller tjänst på nationell nivå. De har alla olika ingångar i de ämnen som denna studie berör, kring Sveriges ”nya karta”. Empirin innefattar även tryckt

material som beskrivs som handlingsplan för integration och handbok för mångkulturella församlingar, vilket redogörs för i kapitel tre, under respektive samfund.

4.1.1 Intervjusituationen

De tre första intervjuerna kan beskrivas som grundläggande medan den andra intervjuomgången fick en fördjupande karaktär. Samtliga intervjuer genomfördes via Google Meet mellan den 21 februari och 29 maj. Intervjufrågor till det första tillfället utformades för att ge underlag till uppsatsens forskningsfråga och analysfrågor och de var samma vid alla tre intervjuerna. Jag redovisar dem i uppsatsens appendix.

Inför den andra intervjuomgången kodade jag de tre första transkriberade intervjuerna efter de frågor jag ställde och därefter plockade jag ut det som jag ville följa upp vid det andra tillfället och formulerade fördjupade intervjufrågor. Mellan intervju ett och två förflöt cirka två månader vilket gav tid för reflektion och sökande efter relaterade teorier och litteratur för fortsatt analysarbete. Det brev som skickades ut till varje informant som en första kontakt bifogas också i uppsatsens appendix. I brevet redovisas kort intentionen med uppsatsen samt vad deras egen insats skulle komma att innebära. Det så kallade introduktionsbrevet upplevde jag som viktigt, för att skapa ett avgörande förtroende och vilja att delta som informant. Efter deras jakande svar på frågan om att medverka, fick var och en ytterligare ett mail i form av en samtyckesblankett, där jag kort beskrev syftet med studien och bland annat förklarade att deras personnamn inte kommer att finnas med. Var och en godkände premisserna och svaret ses som ett formellt medgivande och samtycke till deltagande. Samtyckesblanketten bifogas i uppsatsens appendix.

4.1.2 Urval

Vi behöver vara försiktiga med att dra för stora slutsatser då antalet enheter i en kvalitativ studie i regel är relativt begränsade. Samtidigt är den individuella intervjun en bra metod då man vill komma åt enskilda personers förståelse för ett visst fenomen (Jacobsen 2017:98–99). Då man inte har så många enheter att tillgå, blir urvalet av informanter desto mer avgörande (Jacobsen 2017:120–121). Samtidigt behöver frågan ställas om den teoretiska populationen vi väljer är tillförlitlig som källa för studiens syfte (Jacobsen 2017:148–150).

I den här aktuella studien ingår tre informanter, som jag intervjuat var för sig vid två tillfällen. Dessa tre personer valdes då de inom sitt respektive sammanhang på olika sätt i sina tjänster kommer i kontakt med frågeställningar som berör denna studies forskningsfråga. Samtliga informanter har inom sina tjänster uppdrag både på nationell och lokal nivå, vilket ger relevant erfarenhet för min uppsats, som berör båda kontexterna. Informanterna har, vilket jag nämnde tidigare i kapitlet, olika och betydande engagemang inom denna studies område. Urvalet vad gäller textmaterial från respektive samfund, som jag analyserar i kapitel fem, gjorde jag utifrån dess innehåll. De texter jag valde att ta med handlar specifikt om hur lokala församlingar kan stötta i sitt mångfaldsarbete samt en teologisk reflektion och aspekt av det arbetet. Jag bedömer att urvalet, antalet informanter och kvaliteten på intervjuerna har gett tillräckligt material för att kunna bidra med viktig kunskap som kan svara på forsknings- och analysfrågorna.

4.1.3 Generaliserbarhet och giltighet

Inom den kvalitativa forskningen behöver generaliseringsanspråk göras med försiktiga bedömningar av forskningsresultatens överförbarhet till andra områden och miljöer (Ahrne & Svensson 2015:27). Här lyfts endast ett generaliseringsanspråk fram för att belysa både trovärdigheten och svagheten i uppsatsens resultat.

Genom att lyfta fram mer än en miljö eller snarare, mer än en person och sedan jämföra resultaten kan man med stor försiktighet tala om generaliserbarhet inom kvalitativ forskning (Ahrne & Svensson 2015:27). Resultatet går som redan nämnts inte att generalisera, men genom transparens och tydlighet i arbetsmodell och utförande anser jag att studien är tillförlitlig och giltig som lägesbild och grund för vidare forskning. En intensiv design som får fram många nyanser med koncentration på ett fåtal enheter och genom att undersöka det specifika, intervjuar enskilda individer som ingår i en bredare kategori, kan resultatet i bästa fall även kunna belysa det generella. Här handlar det i större utsträckning om att försöka förstå snarare än att förklara. Syftet med denna specifika studie är att kvalitativt studera ett visst fenomen och inte dess utbredning. I den här uppsatsen har jag intervjuat tre personer. Det som gör att jag ändå bedömer materialet tillförlitligt för att kunna belysa det generella, utan att göra långtgående generaliseringar, är informanternas breda kompetens och erfarenhet kring uppsatsens problemställningar. De har en officiella roll i respektive samfund och kan därför ses som representanter för desamma. Samtliga har kännedom om både den nationella

nivån och den lokal församlingskontexten samt finns i ekumeniska sammanhang där studiens ämne behandlas.

4.2 Arbetsmodell

Arbetet med uppsatsen har sin bakgrund i kandidat - och magisteruppsatserna som skrevs våren 2020 respektive 2021. Den första handlar om gudstjänstlivet i fyra mångkulturella församlingar i Equmeniakyrkan Region Stockholm och då valde jag att intervjua pastorer i dessa församlingar. I magisteruppsatsen koncentrerade jag mig på två av fokusförsamlingarna från kandidatuppsatsen och intervjuade migranter som hade blivit medlemmar i nämnda sammanhang. Som en progression, inom samma diskurs, valde jag denna gång att intervjua företrädare på nationell nivå för frikyrkosamfund för att undersöka hur detsamma responderar på det mångkulturella samhället. Poängen har varit att angripa ämnet kring migration, integration och mångkulturella församlingar utifrån olika aspekter i de tre uppsatserna.

Första steget var att på respektive samfunds hemsida hitta en kontaktperson som i sin tjänst möter frågor om migration, integration och mångkulturella församlingar. För att de tilltänkta informanterna skulle få möjlighet att ta ställning till frågan om eventuell medverkan skrev jag ett introduktionsbrev där jag kort berättade om mig själv, intentionen med uppsatsen, vad deras medverkan skulle innebära och huvudfrågorna som skulle ställas i intervjuerna.

När jag hade fått kontakt via mail och jakande svar skickades därefter en samtyckesblankett som var och en av informanterna svarade på samt att vi hittade en första tid för en enskild intervju. Samtliga intervjuer hölls online då ingen av informanterna fanns på ett rimligt avstånd för att kunna resa till dem. Som en förberedelse inför den första intervjun läste jag in det material som fanns på respektive samfunds hemsida och litteratur som hänvisades till i ämnet. Efter intervju nummer ett mailade jag den transkriberade intervjun till var och en av informanterna för genomläsning, för att inget missförstånd skulle ha uppkommit.

Vid de uppföljande intervjuerna, cirka två månader efter den första, kunde frågor sedan fördjupas och förtydligas samt att jag som intervjuare fick chans att bekräfta eller dementera det jag uppfattat vid första mötet. Jag plockade fram det jag tyckte mig sakna från det första tillfället, dels i sammanställningen av intervjufrågorna och genomläsning av transkriberingen. Den första omgången intervjuer varade mellan en timme och en timme och femton minuter. De uppföljande intervjuerna blev något kortare. Det empiriska materialet

sorterades och reducerades efter uppsatsens huvudforskningsfråga och de tre analysfrågorna. Materialet jämfördes mellan informanterna och analyserades efter uppsatsens teoretiska - och teologiska perspektiv och tidigare forskning (Ahrne & Svensson 2015:220–228).

Min ansats för att svara på forskningsfrågorna och nå syftet med studien kommer att vara abduktiv då både materialet, tidigare forskning och de teoretiska perspektiven kommer att vara grund för analys och slutsatser.

5. Analys, tolkning och slutsatser

Så här långt har jag gett en bakgrund till det empiriska materialet för denna studie. I följande kapitel kommer jag att presentera analys och tolkning av det skapade materialet och därefter mina slutsatser. I det första avsnittet redovisas materialet genom de tre analysfrågorna samt att jag analyserar och tolkar materialet med hjälp av de presenterade teoretiska - och teologiska perspektiven. Det empiriska materialet omfattar intervjumaterialet samt textmaterialet från samfundens handlingsplaner.

5.1 Analys och tolkning

I det första avsnittet kommer jag att presentera materialet utifrån de tre analysfrågorna, var för sig, och i min analys och tolkning söka förstå vad materialet uttrycker. De tre analysfrågorna är följande:

- *Vilka är de bakomliggande teologiska föreställningarna som ligger till grund för samfundens vägval och visioner?*
- *På vilket sätt stödjer den nationella kyrkan de lokala församlingarna kring utmaningarna och möjligheterna att framträda som multietniska församlingar?*
- *Hur beskriver man utmaningar och utvecklingsbehov, möjligheter och framtida scenario inom sitt samfund?*

Som resurser har jag den övergripande teorin, de ”fyra teologiska rösterna”, vilken hjälper mig som forskare att lyssna in de olika rösterna, enligt denna teori, för att kunna kategorisera och fördjupa förståelsen av materialet. Jag använder också de tidigare presenterade teoretiska - och teologiska perspektiven, som ligger närmare materialet, för att ytterligare mejsla fram

förståelsen av det som skapats i studiens material i en vidare tolkningsprocess, när jag ska försöka synliggöra och förstå informanternas svar och teologiska föreställningar.

Detta för att få svar på uppsatsens forskningsfråga:

Hur förstår och förhåller sig frikyrkosamfund på nationell nivå till församlingens roll och identitet i förhållande till utmaningar och möjligheter som ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald skapar?

5.1.1 Vilka är de bakomliggande teologiska föreställningarna som ligger till grund för samfundens vägval och visioner?

Här redovisar jag min analys och tolkning av den första analysfrågan.

De teologiska perspektiven utgör avgörande aspekter i empirin kring de förhållningssätt och den förståelse som ligger till grund för vägval och visioner i relation till utmaningar och möjligheter som uppkommer i ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald.

Teologiska tankegångar som återkommer i materialet är att man ser Bibelns och särskilt den nytestamentliga visionen av församlingen som mångkulturell. Bibelordet från Uppenbarelseboken kapitel sju och vers nio lyfts fram som en ”målbild”:

Sedan såg jag, och se: en stor skara som ingen kunde räkna, av alla folk och stammar och länder och språk. De stod inför tronen och Lammet klädda i vita kläder och palmkvistar i sina händer.

Från Apostlagärningarna pekar man på hur församlingens liv i den tidiga kyrkan växte fram i en mångkulturell mylla, inte minst i Korinth och Antiochia. Profeten Jesajas ord, att Herrens tempel är öppet för alla folk som sluter sig till Herren, är bärande och vi kan läsa i Markusevangeliet att Jesus hänvisade till detta textsammanhang².

Mitt hus skall kallas ett bödens hus för alla folk. Detta är Herren Guds ord, han som samlar det skingrade Israel: ännu fler skall jag samla till dem som redan är samlade.

² Jes 56:7 b-8

En av informanterna påpekade att det inte alltid ser ut så, i verkligheten, som det beskrivs i Nya testamentet (NT), men när en teologisk grund ska läggas och när man ska hitta en målbild att sikta mot, då är dessa textsammanhang centrala. Informanterna beskrev sin förståelse av församlingen, när de lyfte fram olika texter från NT, som en gemenskap i stor mångfald, inte minst etnisk sådan. Här framkommer den normativa rösten, då informanterna hänvisar till de källor i NT vilka de grundar sin förståelse kring församlingen och gör sina ställningstaganden utifrån.

Det jag ser i materialet, av informanternas och även samfundens handlingsplaner, av tydlig hänvisning till Bibeln, stämmer överens med DeYmaz och Lis förhållningssätt (DeYmaz & Li 2010:37–38). Litteraturen går dock ytterligare ett steg i sin förståelse och sätter ord på det som jag mellan raderna tyckte mig höra, att informanterna gav uttryck för. Författarna talar tydligt om att den mångkulturella församlingen inte bara är vad samhället behöver, utan hon *är* framtiden. Författarkollegorna menar också att det just är den multietniska församlingen som är bäst rustad att nå ut med evangeliet i en ny tid (DeYmaz & Li 2010:35–36). De beskrivningar som litteraturen ger uttryck för kan hjälpa oss att ytterligare förstå det som jag menar att empirin gav uttryck för i förhållande till den ”nya kartan”.

5.1.1.1 Enhet med plats för det säregna

Informanterna uttryckte samfällt vikten av att en församling är integrerad, bland annat utifrån sin förståelse av texter från NT, att man är på samma plats på lika villkor och helst inte delar upp sig i etniska - och språkliga grupper. Orden från Galaterbrevet³ visade sig vara viktiga för alla.

Alla är ni nämligen genom tron Guds söner, i Kristus Jesus. Är ni döpta in i Kristus har ni också iklätt er Kristus. Nu är ingen längre jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus.

Samtidigt lyftes behovet fram av att mötas tillsammans med dem som talar samma modersmål. Organisatoriskt har detta lösts i en del församlingar genom en samling för den egna språkgruppen, en annan dag än söndagen, då söndagen i regel avsätts för den gemensamma gudstjänsten. Här ser vi ett exempel på det som jag tolkar som den

³ Gal 3:26–28

operativa/praktiserade teologiska rösten, när informanterna gav uttryck för sin ecklesiologi i praktiken. I materialet framträder därmed en förståelse av församlingen som olikheter sammankopplade i en enhet, men där utrymme ges för det säregna, vilket den nytestamentliga bilden av församlingen som en kropp beskriver väl.⁴

Det informanterna beskrev som viktigt för den mångkulturella församlingen, att leva integrerat men samtidigt ge utrymme för det säregna, är något som kan få en fördjupad förståelse när vi reflekterar över det Stenström beskriver, utifrån en teori som benämns ”socialt kapital”. Författaren beskriver att vi, som individer, organisationer och samhällen behöver både så kallat ”bindande” och ”bryggande” socialt kapital. Det bindande sociala kapitalet är det som finns inuti våra bubblor och som får oss att känna trygghet, tillit och tillhörighet. Det säregna. Det bryggande sociala kapitalet är det som finns mellan olika bubblor och förbättrar människors förmåga att hantera olikheter och se olika perspektiv, vilket ger ett mer inkluderande och resilient samhälle. Stenström understryker att bägge behövs, inget är i sig tillräckligt (Stenström 2023:31–32). Precis som Stenström gav uttryck för att denna förståelse är viktigt för ett samhälle, tolkar jag materialet i dialog med litteraturen som att detsamma gäller för en kristen församling, både ”bindande” och ”bryggande” socialt kapital behövs. Stenströms resonemang kan därför bidra till att utveckla förståelsen av det som informanterna beskrev.

På min fråga, till informanterna, om det finns goda exempel på församlingssammanhang som lever integrerat men där det samtidigt ges utrymme för det säregna, vilka andra församlingar kan ”ta rygg på”, var svaret att det finns lokala sammanhang som kommit en bit på väg. Dock kan man inte säga att någon församling har nått ”ända fram”, påpekade de samtidigt. Det underströks också att organiseringen ser olika ut och att det behöver finnas en stor bredd i skilda sätt att fungera som mångkulturell församling.

I häftet, *Ett bödens hus för alla*, bekräftas mycket av det som informanterna gett uttryck för. Här understryks att den mångkulturella församlingen vilar på biblisk grund och man lyfter fram vikten av att finnas i en gemensam gudstjänst, även om det kan erbjudas verksamhet vilken under veckodagarna riktar sig till särskilda språkgrupper (*Ett bödens hus för alla* 2011:15–18).

⁴ 1 Kor 12, Rom 12

5.1.1.2 Enhetens gåva förpliktigar och ger ett centrum

En informant underströk att samfundets och den lokala församlingens identitet är en del i den internationella, mångkulturella rörelsen och hänvisade till samma bibelord som ovan, från Galaterbrevet. Gränser suddas ut, både mellan nationer och enskilda, när det kommer till att vara ett i Kristus. Informanten utvecklade resonemanget med att beskriva, att i denna enhet skapas någonting nytt, att det är Andens verk och att det inte handlar om att ”tycka någonting teologiskt”. Vår gemensamma identitet i Kristus blir den allra viktigaste och detta, menade informanten, är vad pingstundret betyder, som omskrivs i Apostlagärningarnas andra kapitel. Gåvan i denna enhet förpliktigar också, som att visa på inkludering där det i samhället i stort kan uppstå splittring av olika slag, bland annat mellan svenskar och invandrare. Författarna till häftet, *Ett bönens hus för alla*, menar att i den mångkulturella församlingen förverkligas profetiska löften, att vara ett Guds folk, men också att vara en profetisk röst och vittnesbörd i samhället, att motverka fiendskap och segregation. (*Ett bönens hus för alla* 2011:27–29).

I dialog med materialet och Stenströms resonemang kring kontaktteori kan vi ytterligare förstå det som här framkommer, vad gäller den roll som den mångkulturella församlingen kan spela i samhället i stort, men även i den egna kontexten. Teorin som Stenström lyfter fram handlar i korthet om att när olika grupper möts finns goda möjligheter till att minska fördomar och bland annat motverka segregation (Stenström 2023:33).

På den retoriska frågan, vad som är centrum i församlingen, mitt i alla olikheter, så svarade en av informanterna att det är Jesus och kärleken till Jesus. Hen menade att man kan känna igen den även om mycket annat skiljer oss åt, och gav ett exempel från en lokal församling. En grupp migranter ville ha bönesamling på sitt modersmål och be på det sätt som de var vana och längtade efter. Även om det i detta fall innebar att ”skrikbe”, så gavs det utrymme och visades respekt för det sätt varpå de nya vännerna ville uttrycka sig. Samme informant underströk att detta inte är självklarheter utan att olikheter ibland leder till tuffa diskussioner i församlingen. Man kan skylla på varandra, bland annat kring hur lokalerna sköts och i de samtalen är det viktigt med någon som påpekar att alla har lika mycket rätt att vara i kyrkan och dela ansvaret, både vad gäller det praktiska men också att fungera väl tillsammans.

Informanten sammanfattade genom att påpeka vikten av att ge utrymme för varandra, inte glömma att nyckeln är att mötas till goda samtal och inse att ”vi” inte är desamma som

tidigare, utan ett nytt, större och brokigare sådant. Ingen har företrädde framför någon annan. Här kan vi höra den operativa/praktiserade teologiska rösten, vilken handlar om en teologisk förståelse och ecklesiologi som kommer till uttryck i praxis, men som inte explicit uppfattas som teologisk och inte heller är tydligt uttalad.

När informanterna beskriver den mångkulturella församlingen, både hur den organiseras och hur de förstår den utifrån Bibelordet, ser vi paralleller till DeYmaz och Whitesels. Det informanterna säger kan bland annat analyseras med hjälp av begreppet *försoning* (reconciliation). När författarduon utvecklar hur de förstår och använder begreppet nämner de bland annat bibelversen, från Galaterbrevet kapitel tre, vilken även framkom i samtalen med informanterna. Författarna menar att kallelsen för den lokala församlingen är att främja försoning, mellan individer och Gud *och* mellan människor (DeYmaz & Whitesel 2016:8–9). Författarnas resonemang kan bidra till att utveckla förståelsen av det som informanterna beskrev, då de poängterar aspekten av försoning mellan människor i lika hög grad som försoning med Gud. För att hitta relevanta ord för den typen av integrerad församling som informanterna tog sikte på, kan vi ta hjälp av litteraturen och pröva begreppen *tvärkulturell* och även *interkulturell* som bland annat Cook lyfter fram som mer adekvat snarare än *mångkulturell* där olika kulturer lever sida vid sida, delar samma utrymme men ändå bibehåller sin kulturella version utan att påverkas av eller påverka andra (Cook 2020:27–28).

5.1.1.3 Utmaningar och möjligheter i mötet med det nya

Materialet gav många exempel på utmaningar. En informant beskrev hur skört det kan vara i de mångkulturella kontexterna och hur snabbt det kan förändras i den lokala församlingen av olika anledningar. En grupp kanske bryter sig ur, då samhörigheten inte var så stark som man trodde eller att flera enskilda medlemmar av olika anledningar flyttade. Snyder menar att denna föränderlighet bör ses som en del av kyrkans identitet. Hon beskriver det som att kyrkan ska vara ”mobile” och ”shifting”, en kropp som rör sig och är i ständig förändring. Detta är ingen ny insikt, menar hon, men vi påminns om det bland annat genom dagens globala migration. Snyder beskriver kyrkan som en pilgrimskyrka, som är ”in via”, hela tiden på väg (Snyder 2016:7–9). Genom Snyders termer och resonemang får materialet en teologisk förankring och en djupare innebörd.

För att få resurser in i samtal, där både utmaningar och möjligheter framträder, lyftes bibeltextern från Johannesevangeliets fjärde kapitel fram. I detta sammanhang möter Jesus en

kvinnor från en annan kultur. I mötet fanns många barriärer och i texten läser man om tveksamheten från lärjungarnas sida. Denna bibelberättelse, menade informanten, kan vara en utgångspunkt för ett samtal kring hur vi vågar mötas, med olika bakgrund där fördomar kan vara del av hindren liksom omgivningens attityder. Här ser vi återigen ett exempel på hur en bibelberättelse fungerar som en normativ teologisk röst. Detta utifrån att informanten hänvisar och använder ett textsammanhang från NT som stöd i samtal med församlingar där man önskar reflektera kring sin roll och identitet vad gäller mångkulturalitet.

En av informanterna beskrev det stora engagemang som uppstod i många församlingar i samband med det höga antalet migranter som nådde Sverige år 2015 och därefter. Under den perioden skedde många interkulturella möten och det anordnades verksamheter till gagn för flyktingar. Dessa erfarenheter gjordes i huvudsak på landsbygden där kommuner bistod med boenden och civilsamhället och i hög grad lokala församlingar erbjöd mötesplatser och stöd av olika slag. Beskrivningen av det engagemang som lokala församlingar visade kan förstås som den operativa/praktiserade teologiska rösten, vilken ger uttryck för en outtalad teologisk förståelse och ekklesiologi som framträdde i praxis. Församlingen såg sig som en självklar del i samhället och praktiserade de begrepp som tidigare nämnts, bland annat *försoning*.

Från Apostlagärningarna hämtas ytterligare ett sammanhang vilket kan vara en grund för möten och samtal mellan människor av olika tro eller tro som uttrycks på skilda sätt. Vi läser om hur Paulus vandrade runt i Athen och steg fram inför areopagen och talade⁵:

Athenare, jag ser av allt att ni är mycket noga med religiösa ting. När jag har gått omkring och sett på era gudsbilder har jag nämligen också upptäckt ett altare med inskriften: Åt en okänd gud. Det som ni alltså dyrkar utan att känna till, det är vad jag förkunnar för er.

Informanten uttryckte att Paulus är en förebild i att möta ”den andre” i ett samtal, dela sin egen tro och samtidigt visa respekt för dem han möter och deras övertygelse. När man lyfter in denna berättelse i vår egen tid och kontext kan det till exempel handla om muslimer, menar informanten. I ett sådant samtal kan vi få möjlighet att berätta om vår tro på ”den okände guden”, liksom Paulus i Aten, menade informanten. Här beskriver informanten kyrkans och

⁵ Apg 17:22–24

den kristnes roll och uppdrag, i ett samhälle som präglas av religiös och kulturell mångfald, med utgångspunkt i en bibelberättelse. Detta beskriver en ecklesiologi som ger uttryck för en missionerande kyrka, öppen mot sin samtid och omvärld men samtidigt stadigt rotad i sin egen mylla.

Ett liknande tema kan vi läsa om i rapporten *Frikyrkan i Orten*, i vilken författarna menar att en av den svenska frikyrklighetens största missionsutmaningar finns i de förorter och stadsdelar där den frikyrkliga närvaron är låg. Skribenterna vill öka medvetenheten om att kristna kan göra skillnad och inspirerar till satsningar kring evangelisation, diakoni, sociala insatser och församlingsgrundande arbete. En informant uttryckte att det behövs en teologisk fördjupning och medvetenhet kring vad det är att vara en mångkulturell församling, likaså att komma till insikt om att mission till onådade folk idag inte bara sker långt borta, utan också på hemmaplan. Både nya möjligheter och utmaningar framträder i ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald, vilket tydligt uttrycktes genom det informanten delade.

Handlingsplanen som SAM och SAU tagit fram, *Hela världen i församlingen*, blir något av en sammanfattning av detta avsnitt. I denna skrift delas idéer kring att församlingar och föreningar kan ha en proaktiv roll i hela samhället för integrationen - ett sant ”gudsriketänk” och att det har sin grund i Bibeln. I syftesförklaringen skriver man att kyrkan till sin natur är mångkulturell och internationell och man förstår integration som en ömsesidig rörelse och förändring vilken ofrånkomligen kommer att påverka hur församlingar framträder. De båda skrifterna, från EFK och SAM, beskriver en anammad/uttalad teologisk röst när de ger uttryck för hur företrädare för frikyrkosamfund talar om och beskriver sig själva som kyrka och dess uppdrag. Här kan vi få syn på en ecklesiologi som framträder i kölvattnet av den situation som ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald skapar.

5.1.2 Hur stödjer den nationella kyrkan lokala församlingar kring utmaningarna och möjligheterna att framträda som multietniska församlingar?

Här redovisas analys och tolkning av den andra analysfrågan.

De tre frikyrkosamfundet har olika organisering vad gäller den nationella nivån och därför olika resurser kring tjänster som har möjligheten att stödja lokala sammanhang. Där den

nationella nivån inte är så omfattande hänger det mer på lokala initiativ, nätverk och lokalanställda, vilket kan leda till instabilitet och utmaningar i att arbeta långsiktigt. Just nätverk, av olika slag är en form av stöd som finns i alla tre samfund. Det är vanligt att man möts digitalt eller till olika typer av temadagar där ämnen kring mångfald utifrån olika aspekter tas upp. I ett av samfunden finns ett internetforum där man kan få råd och hjälp vad gäller till exempel hur man skriver verkställighetshinder, intyg och förbereder för konversationsintervjuer hos migrationsverket.

När det handlar om stöd i form av utbildning, kan nämnas att alla tre frikyrkosamfund står bakom Akademi för Ledarskap och Teologi (ALT) i Örebro. På den skolan utbildas bland annat pastorer och under utbildningen får studenterna del av några lektioner som specifikt tar upp frågor kring det mångkulturella samhället och konsekvenserna för lokala församlingar och medarbetare. På ALT finns även PROMIS, ett program som framförallt har varit en förberedelse för dem som ska åka ut i internationell mission men som man mer och mer har öppnat upp för dem som finns i interkulturella sammanhang även i Sverige.

Vad gäller stöd i form av fortbildning för att fördjupa kunskap och medvetenhet i mångfaldsfrågor finns olika erfarenheter från de tre frikyrkosamfunden. Övervägande kan sägas att detta är något alla menar att samfunden behöver vidareutveckla. Ett spår som alla tre informanter lyfte var vikten av att erbjuda detta för migrantpastorer och dra de sammanhangen närmare, in i samfunden. I samtliga samfund finns idag migrantförsamlingar som anslutit sig till det specifika samfundet under de senare åren. Även om dessa sammanhang finns med i samfundets verksamheter, lyfter informanterna en önskan om ökad närhet och att det nationella stödet behöver riktas så att dessa församlingar kan tillgodogöra sig det samfundet erbjuder av stöd, utbildning och fortbildning. I detta resonemang framträder den anammade/uttalade teologiska rösten, vilken ger uttryck för en ecklesiologisk förståelse, där informanterna ser de så kallade migrantförsamlingarna som viktiga delar i den större gemenskapen. Även här, liksom i tidigare avsnitt, blir den nytestamentliga bilden av församlingen som en kropp tydlig. Jag kommer inte fortsättningsvis i analys - och tolkningsdelen återkommande synliggöra de anammade/uttalade, operativa/praktiserade samt normativa teologiska rösterna varje gång jag hör dem i materialet. Detta för att de alla tre relativt ofta återkommer och därmed riskerar upprepning samt att jag önskar ge utrymme för en balans mellan alla de fyra rösterna. Vad gäller den formella rösten kan konstateras att den inte är särskilt hörbara i studiens empiri.

5.1.2.1 Stöd till migrantförsamlingar/grupper

Samfundens stöd till de så kallade migrantförsamlingarna kan tyckas tvetydigt. Å ena sidan underströk alla informanter vikten av inkluderade församlingar, där språkgrupper med försiktighet bör verka och utvecklas. Samtidigt uttrycktes vikten av att ge rum för det säregna. Sammanfattningsvis är min analys, när jag ser det samlade materialet av studien, att detta generellt inte är en enkel fråga, vilket även framkom under intervjuerna. I sammanhanget vill jag lyfta in Sjödin, för att ytterligare belysa denna komplexa situation. Han lyfter fram det religiösa utövandet och gemenskapen som en positiv kraft där integration kan underlättas samt vara en länk till hemlandet, detta i en på många sätt utmanande migrationssituation. Samtidigt påvisar han att samma engagemang även kan ha negativa konsekvenser, då det kan bli ett för avgränsat sammanhang som kan leda till segregation, vilket också informanterna gav uttryck för (Sjödin 2011:210). Genom Sjäodins resonemang och informanternas berättelser förstår vi att församlingar, i synnerhet så kallade migrantförsamlingar, är viktiga för nya svenskar. Samtidigt påvisas att det som lyfts fram som positivt även kan utgöra negativa konsekvenser för integrationen på olika plan.

5.1.2.2 Stöd i form av material

I syfte att från samfundet ge stöd och inspiration utgav Evangeliska Frikyrkans häftet, *Ett bödens hus för alla. Handbok för en mångkulturell församling*, år 2011 (*Ett bödens hus för alla* 2011:7). När det handlar om olika typer av stöd till församlingar i mångfald, lyfte en av informanterna vikten av att dokumentera det som församlingar gjort och ständigt gör, för att dra lärdomar över tid. Hen nämnde också material som församlingar kan använda i sitt mångfaldsarbete, bland annat Alpha på arabiska, Al Massira-kurserna. Ett annat material heter ”Vänner emellan”, och är en kurs om vänskap och samtal om tro mellan ”vanliga” kristna och ”vanliga” muslimer. Dessa resurser är exempel på stöd till församlingar i sin strävan och dagliga arbete i att framträda som multietniska församlingar och välkomna fler migranter in i de lokala sammanhangen. I ett av samfundens satsas extra resurser, i syfte att bland annat stödja mångfaldsförsamlingar, under våren 2023 och framåt kring en kartläggning av de så kallade utsatta områden. Detta arbete resulterade i rapporten *Frikyrkan i Orten* vilken innehåller flera exempel från lokala församlingsverksamheter vilka kan ses som inspiration och kunskapsspridning till andra sammanhang.

5.1.3 Hur beskrivs utmaningar och utvecklingsbehov, möjligheter och framtida scenario inom det egna samfundet i intervjuer och textmaterial?

Här redovisar jag tolkning och analys utifrån den tredje analysfrågan.

Alla informanter uttryckte utmaningar och utvecklingsbehov vad gäller att få med nya svenskar i församlingens strukturer och beslutsorgan, företrädesvis styrelsearbetet. En informant uttryckte sig på följande sätt:

Det är en utmaning. Och det är nästa så att jag har gett upp hoppet. Det är en sak att integreras i församlingsgemenskapen. Det funkar rätt bra, tycker jag. Bara man respekterar och ödmjukt ser upp till varandra...att hitta varandras styrkor och så...men i föreningsstrukturen, i styrelsen, då får du ju problem. Då ser det inte bra ut, plötsligt. Församlingsmötet, medlemsbeslut, det ser inte bra ut. Det är den lilla svenska kärnan som jobbar med det. Hur man fixar det, det vet jag inte. Det är lättare att få in någon i äldstekåren än styrelsen. Men jag har väl lite hopp om nästa generation. Det är möjligt att man får tänka så.

Det blir lätt ”svenskt” även om församlingen och den gudstjänstfirande gemenskapen är mångkulturell. Min analys är att informanterna ger uttryck för en ”haltande” integration, där det är en bit kvar att gå inom vissa områden, medan andra kan se helt annorlunda ut. Jag hör mellan raderna en frustration eftersom man har försökt att på olika sätt få med nya vänner in i församlingsstrukturerna, men inte tycker sig ha lyckats. Flera av informanterna gjorde en distinktion mellan första och andra generationens invandrare och menade att bland dem som är födda i Sverige eller kom som små, finns andra möjligheter till ett delat ledarskap. En av informanterna berättade utifrån en lokal församling att man var noga med att betona att som styrelseledamot representerade man inte bara sin språkgrupp utan hela församlingen i sin roll och uppgift. Det informanterna ger uttryck för är också en längtan efter en välfungerande enhet där fler blir delaktiga. Ett begrepp som återkommer i litteraturen och som kan hjälpa oss att benämna och förstå det som framkom i materialet är *försoning*. Det poängteras att kallelsen för församlingen är att verka för försoning *mellan* människor, inte bara ge utrymme för försoning mellan Gud och människor. Den målbild som jag hör mellan raderna i materialet responderar på det som Cooks beskriver om delad makt. Att istället för att ha

utgångspunkten i centrum, där företrädesvis ”svenskar” befinner sig och bjuder in till, utgå från marginalen, för alla. En försoning i Kristi anda (Cook 2020:27).

5.1.3.1 Göra plats för varandra

Kring frågeställningar, hur olika vi klarar av att vara, uttryckte en av informanterna följande:

Så länge som man drar nytta av varandra och respekterar varandra och pratar med varandra. Jag menar, vår eritreanska grupp, de gillar ju att skrikbe. Och det gillar inte vi svenskar. Men jag låter dem ha sina möten, så får de skrika hela natten i kyrkan och de är nöjda med det. Sen möts vi på söndagarna och har gudstjänst tillsammans och fikar och dricker kaffe. Jag respekterar dem och ger dem utrymme, för de vill det. Annars skulle de lämna.

Informanten gav ett exempel från en lokal kontext, hur samverkan och förståelsen kan fungera mitt i de olikheter som finns. Detta kräver både en genomtänkt strategi och handlingsutrymme från medarbetare och församlingsledning, som jag tolkar informanten. Något som informanten menade kan underlätta är om både de nya, enskilda och grupper samt värdförsamlingen har liknande samfundsbakgrund, och i det finner gemensamma nämnare. En av informanterna delade följande erfarenhet:

Jag har inget emot att de gör sina grejer, samtidigt som, eller så länge som församlingen vet att det är äldstekåren i församlingen som står för teologin i vår församling...Och så länge som församlingen är ok med det, så är det inget problem att jag har en annan grupp som är lite annorlunda. Vi möts i bön och vi är andliga bröder och systrar...

Samtidigt underströk informanten att en del församlingar, framförallt de större, brottas mer med dessa frågor vilket bland annat kan ha att göra med storleken på grupperna och deras ledare. Att komma som enskild eller en mindre grupp till en församling kan i regel vara enklare när det handlar om att inkorporeras, med varandra, i det befintliga sammanhanget, även vad gäller teologiska skillnader, menade informanten.

Alla tre studerade frikyrkosamfund har en tradition av missionsarbete i olika länder. När en av informanterna reflekterade kring det tänkte hen att det kan vara en orsak till att det finns en större öppenhet för mångfald i många församlingar till skillnad från samhället i stort, vilket var informantens erfarenhet. Samtidigt stack hen inte under stol med att det finns konfliktytor och mycket att vidareutveckla i församlingarna. Ett exempel på detta lyfte informanten på följande sätt:

Jag var i en församling där det var folk från olika länder i gudstjänsten men sen när vi gick ner till kyrkkaffet då satte sig alla vid var sitt bord... där satt afghanerna, där satt kongoleserna och där satt svenskarna... Så jag tror att man måste ju alltid lägga manken till. Jobba på de här sakerna. Även om vi är öppna för att välkomna.

Utifrån exemplet från den lokala församlingen och med hjälp av Berrys förklaringsmodeller, kan vi uttrycka det som att det i en och samma församling kan råda både integration och segregation. Han menar att det i praktiken i regel sker mer förändring i den ena gruppen än i den andra, vilket utifrån en församlingskontext kan betyda att inte alla, samtidigt, har samma intention och engagemang till integration. Berry säger också att alla i ett mångkulturellt sammanhang påverkas och behöver förhålla sig till hur den kulturella förändringen sker och fungerar (Berry 1997:7,9).

Informanterna beskrev, att när det gäller församlingar där etniska grupper har sina egna samlingar på modersmålet, kan det ibland finnas olika syn på hur dessa ska relatera till helheten, som till exempel till söndagens gudstjänst. En informant delade erfarenheten av att den svenskspråkiga delen av församlingen mer betonade integrationen och det gemensamma, än migrantgruppens språkgrupp. Reflektionen, som informanten gjorde kring det var att en rädsla eventuellt kan finnas av att tappa sin identitet, sitt språk, sin andlighet och den kultur och uttryckssätt man har med sig. Detta, menade informanten, sällan är ett problem för den uppväxande generationen utan i högre utsträckning gäller det den första generationens migranter. En informant uttryckte sin reflektion på följande sätt:

Ibland tänker jag att när det kommer grupper, så tycker jag att de får leva vidare, som en subkultur. Däremot när det kommer enstaka individer till församlingen så inkluderas de på ett annat sätt. Det är svårare att integrera grupper.

På samma tema, berättade informanten om ett samtal mellan kollegor där frågor dryftades kring syftet med integration och till vilket pris. Informanten påpekade att det är viktigt att reda ut begrepp och olika målbilder som finns i de mångkulturella församlingarna.

Sammanfattningsvis underströk informanten att vi inte kan göra ett visst mönster för hur nysvenskar ska integreras. På vissa platser fungerar det att fira en gudstjänst tillsammans och på en annan plats, en viss period, behöver man få fira gudstjänster, i de olika språkgrupperna.

När informanterna beskrev den mångkulturella församlingens framtidsscenario, att finnas i samma församling på lika villkor, menade de att detta inte var enkelt att uppnå, även om viljan finns. Utvecklingsområden som lyftes fram hade bland annat att göra med *tillgängligheten*. Det innebar till exempel att alla skulle kunna ta till sig gudstjänsten, vad gäller språk men också uttryckssätt. *Enkelhet* var ett annat nyckelord som kunde handla om låga trösklar, att inte ställa för höga krav på de som till exempel ledde gudstjänsten.

Ytterligare ett viktigt begrepp var *delaktighet*. Alla ska kunna känna, att ”här finns en plats för mig”, underströk informanten.

Ytterligare utvecklingsbehov som framkom handlade om att på ett mer framgångsrikt sätt göra plats för migranternas barn i verksamhet som finns lokalt eller erbjuds genom samfundet, som till exempel läger på regional och nationell nivå. En informant menade att man misslyckats som samfund och ungdomsorganisation, inte för att man inte vill, men det har inte ”nått hela vägen”, och hen uttryckte sig på följande sätt:

Jag har hört om utmaningarna för några år sedan när man hade tonårsläger och det blev så tydligt att vi har så olika syn på killar och tjejer. Till exempel kring vad vi undervisar om och hur vi beter oss. Badar vi tillsammans? Alla dessa frågor...

5.1.3.2 Stiltje efter stormen

En informant lyfte utmaningar som uppkom i församlingar under 2015 och åren därefter på grund av det stora antal migranter som nådde Sverige. Migrationsverket hade boende i många kommuner, i synnerhet på landsbygden och under några år arbetade lokala församlingar för att på olika sätt hjälpa de migranter som fanns i deras närmiljö. Ett exempel är Hultsfreds kommun som nästan fördubblade sitt invånarantal, men bara efter några få år lades de flesta av dessa boenden ner och nästan alla migranterna flyttade vidare. Informanten beskrev denna

period som ett uppsving för flera av församlingarna, vilket var väldigt positivt, men det som i dag finns kvar i dessa sammanhang är olika grader av trötthet och viss uppgivenhet. Man gjorde allt. En del migranter kom till tro, men idag finns nästan ingen kvar. Detta har varit och är fortfarande en utmaning för flera församlingar, beskrev informanten och uttryckte att alla inblandade behöver inse och påminna sig om att man ”sått” i ett vidare Gudsrikesspektiv och att engagemanget inte varit förgäves. När kriget i Ukraina startade våren 2022 och även Sverige gjorde sig beredd att återigen ta emot ett större antal flyktingar upplevde flera av dessa församlingar, enligt informanten, en kluvenhet i om man var beredd och skulle mäka med ett liknande engagemang igen.

5.1.3.3 Migrantförsamlingar

Alla informanter beskrev olika utvecklingsbehov och utmaningar kring migrantförsamlingar. Det kunde bland annat handla om en vision att bjuda in fler av dessa till det egna samfundet, som idag inte finns i en samfundskontext. Det handlade även om en längtan att se en ökad inkludering av de migrantförsamlingar som redan är en del av respektive samfund. Till exempel nämndes utmaningar på grund av att de flesta pastorer i dessa sammanhang sällan har tjänster i församlingen vilket ställer krav på att hitta gemensamma tider, att mötas. Även utmaningen kring att inte ha ett gemensamt språk, olika syn på ledarskap, förståelse kring makt samt teologiska ståndpunkter. Detta menade informanterna ställer krav på att ha goda relationer och föra kontinuerliga samtal men också ett mått av tolerans. Informanterna uttryckte också vikten av att ”låta dessa sammanhang blomma” men samtidigt vara tydliga med att inte göra avkall på samfundens egna skrivningar och grundhållning. Som ett exempel nämnde en informant att hans samfund sagt nej till en församling som ville ansluta sig på grund av att den församlingen inte erkände kvinnliga pastorer. ”Det handlar inte om att vi inte ser varandra som bröder och systrar”, poängterade informanten, ”men det kanske inte är just vi som ska samarbeta.”

Komplexiteten kring denna fråga har tidigare berörts. Sjödin påpekar att identitetsgrammatiken i de lokala församlingarna är avgörande för om församlingstillhörigheten blir en källa till ökad integrering eller avskärmning från de svenska församlingarna och även i förlängningen till samhället i stort. De teorier som Sjödin presenterar styrker det informanterna gav uttryck för och hjälper oss att ytterligare förstå studiens material. Även Berrys begrepp ackulturation kan lyftas in i detta sammanhang där

han beskriver olika tendenser och scenario vad gäller förändringar som sker i mötet med en ny kultur. Det jag tolkar att informanterna ger uttryck för är en farhåga att migrantförsamlingar och enskilda individer ska hamna i en situation där man är mer benägen att behålla sin egen särprägel än att ta in det nya. Detta med risk att hamna i ett utanförskap, både vad gäller församlingslivet men också i en vidare kontext i samhället, segregation.

När det handlar om de så kallade migrantförsamlingarna konstaterades det i rapporten *Frikyrkan i Orten* och även genom informanternas erfarenheter, att dessa sammanhang framförallt är inriktade på att nå och betjäna sina egna landsmän, inte i första hand det närområdet man finns i. Orsakerna är flera, bland annat kring resurser, ingen eller liten tjänst för anställda och att de har fullt upp med att ta hand om den egna verksamheten samt stödja sina medlemmar. Migrationssituationen, konstaterades det, sätter gränser för vad som kan vara möjligt, både för enskilda och grupper, även om ingen ovilja skulle finnas, att dela evangeliet utanför den egna gruppen. En informant konstaterade och drog parallellen till svenskar som åker till Teneriffa, bara för en vecka, och gärna vill gå till turistkyrkan och delta i svenskspråkig verksamhet. Detta resonemang som informanten gav uttryck för, tolkar jag, visar på det universella i att gärna vara tillsammans med ”likar”, även om jämförelsen haltar mellan att vara turist och migrant.

Ytterligare aspekter när det gäller migrantförsamlingar, som en informant påpekade, handlar om att de behövs in i det ”svenska kyrkolandskapet”, särskilt med tanke på evangelisation. ”Elden finns ju i de här migrantförsamlingarna, det är ju bara att gå dit och se.” Samtidigt menade informanten att migrantförsamlingarna kan behöva stöd i att bland annat bearbeta sin teologi, ledarsyn och bristen på integrering av de unga i sina församlingar. Det kan också handla om praktiska saker som att hitta lokaler att samlas i och förstå hur man kan organisera sig i det nya landet. Informanten uttryckte att det viktigaste är att känna till varandra och gärna samverka. Frågan som behöver stå i fokus, menade informanten, är hur vi tillsammans kan nå Sverige med evangeliet och tillägger att många av migranterna ser sig som missionärer i Sverige.

En annan erfarenhet av en så kallade migrantförsamling, som i detta exempel finns inom det specifika samfundet sedan några år, gav en annan informant uttryck för. Hen besökte församlingen i fråga, som ett återkommande uppdrag utifrån sin nationella tjänst. Vid detta tillfälle mötte hen söndagsskolledarna som uttryckte att de ville ha tips på material på

svenska. Orsaken till detta beskrevs vara att den uppväxande tredje generationens invandrare inte kan hemspråket i tillräcklig utsträckning. Ledarna hade hamnat i en situation där de behövde fundera över vilket språk man skulle undervisa på och även vilken kultur man ville skicka vidare till de yngre generationerna. Här ser vi ett exempel på den ackulturation, enligt Berrys teori, som över tid förändras. I detta sammanhang är det tydligt att de yngre generationerna påverkar de äldre och vi kan se den rörelse som Berry benämner integration, där tidigare kultur behålls samtidigt som nya accepteras (Berry 1997:9). Informanten sammanfattade sin erfarenhet när hen uttryckte: ”Jag var glad att frågan togs upp och att den kom från gruppen själv.” Återigen ser vi komplexiteten och utvecklingsbehoven i de olika församlingstyperna som framträder inom de studerade frikyrkosamfundet. På min fråga om migrantförsamlingarna lever isolerat, svarade en av informanterna, att det finns ”två spår”, och beskrev det som att de har sitt svenska sammanhang men också i regel ett internationellt nätverk. Som svar på min följdfråga, om informanten och samfundet skulle agerat på ett annat sätt idag, vad gäller migrantförsamlingar, uttryckte informanten det på följande sätt:

Hade jag backat bandet, så hade jag nog försökt...jag hade kanske utvecklat detta med ”fadderförsamlingar” lite mer. Eller ”mentorförsamlingar”. Besöka varandra, lära av varandra... styrelseutbyte, hur man fungerar organisatoriskt med mera. Men det är ju inte för sent!

5.1.3.4 Nya möjligheter, framtidsscenario och samverkan

När informanterna beskrev vad de såg som nya möjligheter i relation till ”den nya kartan” nämndes bland annat att religion alltmer får en tydligare plats i samhället, genom att en stor andel av migranterna räknar med en tro. En informant beskrev det som att det finns två parallella processer i Sverige idag. Sekulariseringen är den ena och den andra handlar just om att en större del av Sveriges befolkning idag identifierar sig som troende.

En annan möjlighet, som en av informanterna påpekade, finns bland dem som växer upp eller är födda i Sverige med utländsk bakgrund. Bland dem, menade han, finns en bred kultur- och språkkompetens och inte lika höga, om än inga trösklar som för första generationens migranter upplevde, till det nya landet. Informanten menade att den uppväxande generationen mycket väl kan bli en avgörande brygga till nya grupper av landsmän och till gammelsvenskar, i att skapa integrerade församlingar och samhällen.

En informant underströk de möjligheter som migranter kan få om de kliver in och vill vara med i en svenska församling. I dessa sammanhang, menade han, kan migranter få bättre chanser till utrymme, vilket det kan vara svårare att erövra i samhället i stort. I församlingen kan det finnas en arena för att bli delaktig och integrerad, menade informanten och uttryckte det på följande sätt: ”Där är de bedjare som kan sin bibel och får möjlighet att ta ledaruppdrag.”

Ungefär i samma ordalag som informanten uttryckte sig, beskrivs det i häftet, *Ett bödens hus för alla*, vad gäller omdaning i samhället utifrån aspekten ”nya möjligheter”. Där lyfts bland annat fram att samfund tidigare sände missionärer till delar av världen varifrån människor idag kommer till Sverige. Inte minst personer med muslimsk bakgrund (*Ett bödens hus för alla* 2011:11–12). Mission en riktning har delvis förändrats.

En av informanterna beskrev hur det egna samfundet framöver kommer att prioritera de mångkulturella områden som polisen kallar för utsatta, företrädesvis i storstadsregionerna. Där vill man se att mångkulturella församlingar etableras över tid som betjänar sitt närsamhälle, i en diakonal profil. I dessa miljöer kan det till exempel handla om att ”bygga ihop sig” med en second handbutik som förutom prisvärda produkter ger möjlighet till arbetsträning och gemenskap.

Det påpekades av informanterna att det framgent kommer att krävas en stor generositet av de svensktalande i församlingarna, att jobba för tillgänglighet, enkelhet och delaktighet samt att hitta ledare bland de nya vännerna, för att personer med utländsk bakgrund ska vilja finnas i en mångkulturell församling. Det krävs en djup vilja att leva i det flerkulturella, menade en informant och undrade: ”Frågan är om vi är beredd att gå den långa vägen, som jag tror speglar Bibelns vision.”

På frågan kring samverkan ekumeniskt, i synnerhet mellan frikyrkorna, svarade en av informanterna att rapporten *Frikyrkan i Orten* kan vara ett sätt att samverka i frågor kring de så kallade utsatta områdena. Informanten menade att det finns ett värde i att mötas för att nätverka, utbyta erfarenheter och resurser och tillade att det redan idag finns en generositet när det gäller att stödja varandra och dela resurser samt finnas i gemensamma åtaganden. En annan av informanterna såg detta med migration som en del av Guds rörelse i världen, när intervjufrågorna handlade hur de såg på framtidsscenarioet:

Jag ser ju att Gud på något sätt sänder människor till Sverige och Europa. Vi delar vår tro och varför inte då mötas ... de har samma uppdrag som vi, att nå människor med evangeliet. Vi behöver stå tillsammans för att dels åskådliggöra Guds rike för det är så det ser ut i Guds rike, det är folk från andra länder. Men också att arbeta tillsammans. Jag tror att vi blir starkare då. Få förstå och lära känna varandra. Jätteviktigt på gräsrotsnivå. Det är ju oftast i församlingarna som det händer nåt. När vanliga människor bjuder hem varandra och lär känna varandra.

Samtidigt uttrycktes också, av en informant, både att det finns goda exempel för framtiden, men att det kommer att krävas mycket arbete:

Vi kommer behöva arbeta mycket med den här frågan om det ska bli bra. Goda exempel finns ofta i mindre församlingar som mottagit nya svenskar och hur det har blåst liv i församlingen. Det har verkligen betytt jättemycket. Jag tror att det finns en stor öppenhet för det.

Ytterligare något kring framtida scenario, kan vi läsa om i SAM och SAU:s handlingsplan för integration där det beskrivs att den demografiska förändringen sätter press på hur SAM:s församlingar förhåller sig till sin omvärld och utifrån ett bibliskt perspektiv ger detta bland annat stora möjligheter att nå onådade folk. Sammanfattningsvis konstateras att det finns ett behov av träning och undervisning om hur man möter nya kulturer, hur barn - och ungdomsverksamheten behöver utvecklas för att nå nya målgrupper liksom hur ett inkorporerande av ledare med utländsk bakgrund kan ske i församlingsledningen.

I detta kapitel har jag använt mig av de tre analysfrågorna för att kategorisera materialet och på så sätt försöka förstå den skapade empirin i en analys och tolkning. I nästa avsnitt kommer jag att sammanfatta mina slutsatser.

5.2 Slutsatser

I detta avsnitt redogör jag för studiens resultat och de slutsatser som baseras på analysen av materialet. Ur empirin har det under min tolkningsprocess utkristalliserats tre teman som i slutsatserna presenteras under följande rubriker: Vision och verklighet; Den mångkulturella

församlingens bidrag och potential; samt Att bygga tillsammans. I slutet av detta kapitel gör jag en sammanfattning av slutsatserna utifrån uppsatsens forskningsfråga.

5.2.1 Vision och verklighet

I detta stycke framkommer den komplexitet som finns mellan visionen och verkligheten. Visionen är en inkluderad församling, ”ett bödens hus för alla folk”⁶, en enhet, grundad i Bibelns ord, men också som en respons på ett samhälle alltmer präglad av kulturell mångfald. Samtidigt har materialet gett uttryck för vikten av att få finnas i den egna språkgruppen. Komplexiteten ligger därför i att låta originaliteten få utrymme och samtidigt sträva efter en enhet. Att finnas på samma plats på lika villkor, där orden, ”alla är ni ett i Kristus Jesus”⁷, får vara bärande. Ordet originalitet är synonymt med bland annat orden *ursprunglighet* och *personlig särprägel*, motsatser till likformighet och normalitet. I den bästa av världar kan den mångkulturella församlingen ge utrymme för att både framträda som och uppleva en enhet men samtidigt få blomma i och ha kvar delarnas ursprunglighet och personliga särprägel. Detta både för migranter, att inte assimileras till de svenska sammanhangen, samt låta det ”svenska” få finnas kvar, men i en akt av inkorporering, förflyttning och förändring för alla, där begreppet *försoning* får en viktig betydelse.

När en av informanterna gav ett exempel från en församling där man gett utrymme för att ”skrikbe”, sammanfattade hen genom att påpeka vikten av att ge utrymme för varandra och inse att ”vi” inte är desamma som tidigare, utan ett nytt, större och brokigare sådant. Ingen har företrädde framför någon annan.

5.2.2 Den mångkulturella församlingens bidrag och potential

Tack vare den mångfald som finns i församlingar men också den mångfald av olika typer av församlingar som materialet beskriver, kan församlingen i bred mening framträda som en ”global familj” och få vara - a home far away from home - för den som kommit ny till Sverige. Sjödin påpekar att religionen kan erhålla olika redskap för att hantera utmaningar som migrationssituationen skapar och då kan den institutionaliserade religionen ge en social tillhörighet och möjlighet att utöva tron vilket är trygghetsskapande och bygger på länken till hemlandet (Sjödin 2011:210). Detta betyder att en församling i sig är ett ovärderligt bidrag

⁶ Jes 56:7

⁷ Gal 3:28

till enskilda och grupper, även om den inte är till sin karaktär så som den i hemlandet. Sjödin talar om en frigörande potential som kan uppkomma och upplevas på grund av migrationssituationen (Sjödin 2011:215). Den ökande mångfalden, både i och bland församlingar, ger nya utmaningar men också nya möjligheter. Detta blev tydligt, inte minst under ”flyktingkrisen” då många församlingar runt om i Sverige på olika sätt bidrog till ett omfattande arbete för ett exceptionellt stort antal flyktingar och därigenom visade sin potential. Den mångkulturella församlingen bär en kallelse och potential in i samhället, att vara ett ljus och en vägvisare i ett många gånger segregerat samhälle. Där förverkligas profetiska löften, att vara *ett* Guds folk oavsett gränser, samtidigt med kallelsen att vara en profetisk röst för att motverka fiendskap.

5.2.3 Att bygga tillsammans

En frågeställning som varje mångkulturellt sammanhang tycks ställas inför och verkar leva med över tid är vad som håller den samman mitt i all brokighet och hur man praktiskt kan verka som församling tillsammans. En av informanterna beskrev att det är Jesus och kärleken till Jesus, som håller samman och är centrum. Hen menade att man kan känna igen den även om mycket annat skiljer människor åt. Detta förklarades genom att beskriva, att i den mångkulturella församlingen skapas någonting nytt och att den tillblivelsen är Andens verk, såsom det beskrivs i pingstundret i Apostlagärningarnas andra kapitel. Informanterna vittnar om ett idogt arbete att hålla samman mångkulturella församlingar och även inkorporera migrantförsamlingar i samfundet. Det engagemanget bygger på övertygelsen om att det finns ett gemensamt centrum som också håller samman trots motgångar och otaliga utmaningar, både lokalt och på nationell nivå.

Det behöver finnas en bredd av olika sätt att organisera sig och fungera som mångkulturell församling och det kontinuerliga stödet från den nationella kyrkan är viktigt. Att respektera och prata med varandra i en brokig församling, även när det handlar om större skiljaktigheter, är avgörande. En tillåtande attityd är också en god hjälp att ha med sig samt en trygghet i att yttersta ansvaret ligger hos församlingens ledning vad gäller församlingens väl och ve.

Församlingen - i bred mening - men särskilt den mångkulturella, lever i ständig förändring, vilket skapar sina utmaningar i att fungera väl över tid. Den rörlighet som finns specifikt bland migranter får konsekvenser vad gäller kontinuitet och stabilitet.

Utifrån dessa omständigheter och förutsättningar som finns runt den mångkulturella församlingen blir min slutsats, baserad på analysen av materialet, att den mest liknar ett tält. Denna bild hämtar jag från författarna Kim-Cragg och Burns som genom tre olika bilder ställer sina frågor, hur kyrkan ser på sig själv: som ett tempel, ett tält eller ett värdshus. Bilden av tältet beskriver den mångkulturella församlingen och talar bland annat om flexibilitet, tillgänglighet och att vara öppen för förändring (Kim-Cragg & Burns 2016:125–126).

Det finns många utmaningar i de mångkulturella sammanhangen som man behöver erkänna och möta men samtidigt, i viss mån, lära sig att leva med. Jag uppfattar inte att materialet ger uttryck för en uppgivenhet utan ett ödmjukt respekterande, ett slags försoning, även om strävan aldrig avstannar vad gäller att fungera så väl det går, tillsammans.

Det som skrivits fram av resultaten i detta kapitel har sin bakgrund i ”den nya kartan”, det fenomen som kan beskrivas som ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald. Jag har i studien undersökt den analysenhet som består av tre frikyrkosamfund på nationell nivå, hur de förstår och förhåller sig till församlingens roll och identitet i förhållande till utmaningar och möjligheter som denna kontext innebär, främst utifrån ett ecklesiologiskt perspektiv. Den samlade empirin har analyserats och jag har därefter kommit fram till följande slutsatser, utifrån forskningsfrågan:

Församlingens identitet är mångkulturell vilket har sin grund i Bibeln. Rollen och kallelsen är att vara ”ett bödens hus för alla folk”, i ett inkorporerande av olikheter till en enhet, i ett slags *försoning*, dock med utrymme för originalitet. Det är visionen, även om verkligheten innebär flera utmaningar. De utvecklingsbehov som framträder behöver erkännas och mötas, gemensamt. De multietniska sammanhangen innebär möjligheter, inte minst för enskilda och grupper av migranter, att finna ”a home far away from home” samt att spela en betydande roll i ett många gånger segregerat samhälle.

6. Diskussion

I detta kapitel diskuteras valet av teori, metod och empiri med de resultat som lyfts fram i uppsatsen, likaså hur de förhåller sig till den tidigare forskningen. Avslutningsvis delas några reflektioner kring vad jag funnit särskilt intressant i studien och de fält inom området som det med fördel bör forskas vidare på.

6.1 Teoretisk reflektion

Genom den teoretiska modellen, ”de fyra teologiska rösterna”, har jag framförallt fått en djupare förståelse för hur teologiska perspektiv framträder i materialet, även om de inte explicit har varit uttalat teologiska i sin karaktär. Studiens syfte har varit att se på empirin utifrån ett ecklesiologiskt perspektiv och som resurs har de teologiska rösterna hjälpt till att förstå och tolka materialet i den riktningen. De teologiska perspektiven, med stöd av dessa röster, hade jag önskat utveckla ytterligare och låtit få en mer framträdande roll och plats men inte haft möjlighet till i denna uppsats. Jag har samtidigt reflekterat över att det uppkom en viss obalans mellan de fyra rösterna, då i synnerhet tre av dem var relativt återkommande i materialet. På grund av det valde jag att inte återkommande lyfta fram dem i analysdelen vilket jag redogjorde för i 5.1.2. Jag kunde alltså konstatera att den formella rösten var svår att höra i studiens empiri, till skillnad från de tre andra. Rösterna har varit en resurs i att försöka förstå och tolka materialet utifrån olika aspekter av en och samma kyrkliga kontext och teologiska verklighet. Dessa perspektiv har varit en hjälp när jag reflekterat över hur empirin relaterar till kyrkans uppdrag och identitet i relation till ”den nya kartan” och min formulerade forskningsfråga, även om det inte alltid framkommit tydligt i uppsatsens text.

De andra teoretiska resurserna, vilka jag främst ser som en bakgrundsförståelse och som ligger närmare empirin, har gett ytterligare perspektiv till det skapade materialet. Liksom i mina tidigare uppsatser har det även här varit viktigt att belysa teoretiska perspektiv kring migration, både i bred mening, att ”möta den andre” men även ihopkopplat med religion. Utifrån dessa bakgrundsperspektiv kunde materialet få en djupare förståelse in i tolkningsprocessen och för studiens kommande läsare. Det teologiska perspektivet anser jag ha varit en styrka i denna studie, även om jag hade önskat hitta mer av resurser från en svensk, och i synnerhet frikyrklig kontext. Samtidigt möter kyrkor i hela världen utmaningar

och möjligheter som konsekvenser av den globala migrationen och kan därför vara resurser även i ett svenskt sammanhang.

Bland Berrys begrepp kring ackulturation framkommer att han förespråkar integration, vilket ökar de positiva samhällsförhållandena och inkorporeringen av nya medborgare, samtidigt som man behåller det som är ens särdrag. Detta perspektiv har jag funnit relevant även i analysen och tolkningen av empirin, vilket bland annat påvisar att församlingskontexten inte är skild från samhället i övrigt med de erfarenheter som där görs.

Det som framkommer i genomförd forskning kring migration och religion är att migrationen för många innebär en teologiserande erfarenhet och att migrationssituationen är destabiliserande och relativiserande vilket gör inkorporerandet i ett församlingssammanhang avgörande på flera sätt. Inte minst den institutionaliserade religionen ger olika kapital vilka stärker de förhållanden och omständigheter som försvagats eller tappats genom och på grund av migrationen. Dessa förklaringsmodeller har gett en förståelse för vikten av den mångkulturella församlingen och de så kallade migrantförsamlingarna.

6.2 Metodisk reflektion

Genom valet av att genomföra enskilda intervjuer med företrädare för tre frikyrkosamfund anser jag att den empiriska validiteten korrelerar väl med det i förväg uppsatta kriteriet i forskningsfrågan, *hur frikyrkosamfund på nationell nivå förstår och förhåller sig till församlingens roll och identitet i förhållande till utmaningar och möjligheter som ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald skapar?*

Samfunden som utgör basen för studien var kända av mig sedan tidigare vilket betydde att det inte behövdes någon djupgående introduktion, dock kan det ha medfört att vissa frågor inte blev ställda som hade varit av betydelse. Svagheten kan alltså ligga i att beforska och tolka ett fält som ligger inom mitt eget paradigm, både vad gäller på ett personligt och professionellt plan, vilket kan öka risken att missa viktiga iakttagelser för analysen och slutsatserna. Dock med studiens resultat i handen kan sägas att jag har fått med mig flera nya viktiga aspekter kring ämnet. Materialet som samlats in menar jag har tjänat sitt syfte. Tolkningen och analysen har visat att materialet var tillräckligt mångfacetterat, även om det hade gett ytterligare djup och bredd i ett större urval och medverkande.

De tre analysfrågorna var till stor hjälp att bena ut informanternas svar, i tolknings - och analysdelen. Jag anser att det väsentligaste, för att svara på den övergripande forskningsfrågan, har framkommit i den uppsats som föreligger.

6.3 Empirisk reflektion

Den tidigare forskningen i Sverige inom området är inte så omfattande och är huvudsakligen genomförd i det svenskkyrkliga sammanhanget. Denna studie har undersökt några av frikyrkosamfunden där det hittills inte genomförts någon omfattande forskning på det specifika området och i stort kring multietniska församlingar. Dock kan vi på flera punkter se likheter mellan studiens resultat och den tidigare forskningen som presenteras i uppsatsen. Samtidigt existerar det skillnader mellan samfund och till viss del hur frågeställningar, utmaningar och möjligheter lyfts fram i skilda länder, varför det är motiverat att fortsätta studera i synnerhet frikyrkliga samfund i studiens diskurs.

Tidigare studier och litteratur fokuserar i regel på hur migranter påverkas genom ackulturationsprocessen i förhållande till religion, inte lika frekvent kan vi ta del av hur församlingar och samfund påverkas av migrationen och förhåller sig till de nya förutsättningarna i Sverige, vilket denna uppsats haft som syfte. För att på ett mer genomgripande sätt värdera uppsatsens resultat behöver en uppföljning och fortsättning ske, särskilt med tanke på att det i dessa frågeställningar hela tiden sker förändringar. Studien behöver diskuteras och kritiserats, både av fler inom de studerade samfunden, de mångkulturella församlingarna inom dessa sammanhang samt av medarbetare och medlemmar, både med utländsk bakgrund och svensk. Detta eftersom det endast har presenterats några få röster från de tre frikyrkosamfund. Om urvalet varit bredare, framförallt ett större antal informanter, hade resultatet fått fler nyanser och djup. Det finns därför inte en självklar slutsats utan resultatet behöver brottas vidare med mångas erfarenheter och synpunkter, även tillsammans med internationell forskning, då den globala migrationen med dess konsekvenser och förhållandet till religion både kan ha likheter och viktiga skillnader att belysa.

6.4 Avslutande reflektion

Uppsatsen har delvis utforskat ett nytt område. Resultatet av studien ger därför ett bidrag till fortsatta samtal och ytterligare forskning kring hur samfund och i synnerhet frikyrkosamfund

responderar utifrån ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald. Detta forskningsområde är i allra högsta grad relevant då Sverige kartan, vad gäller demografin och vad som kommer med den, på flera sätt har ritats om samt att allt fler församlingar lever i mångkulturella miljöer och möter personer från olika länder och kyrkotraditioner. Relevansen och angelägenhetsgraden i att leva mångfald i lokala frikyrkoförsamlingar, välkomna nya sätt att vara och organisera sig är det inget tvivel om. Därmed hävdar jag att vi har mycket att vinna på att fortsätta undersöka hur lokala församlingar framträder och fungerar, deras teologiska förståelse kring sin roll och identitet samt det stöd som efterfrågas från det nationella samfundet. Detta behöver ske fortlöpande då både nationella och lokala förutsättningar förändras i en allt snabbare takt. Det är angeläget att fortsätta och fördjupa den samverkan som redan finns mellan i synnerhet frikyrkosammanhang, men jag ser ytterligare behov av att utveckla samverkan. Detta i syfte att lära av och stödja varandra, inte minst mellan lokala församlingar och medarbetare som finns i liknande områden och sammanhang.

Det framträdande i slutsatserna av empirin och som jag menar att denna studie har bidragit till att lyfta fram är följande: Vi kan se att församlingens identitet är att vara och framträda i mångfald, vilket har sin grund i Bibeln. Rollen och kallelsen är att vara "ett bödens hus för alla folk", i ett inkorporerande av olikheter till en enhet, i ett slags *försoning*, dock med utrymme för originalitet. I de multietniska sammanhangen finns många utmaningar, men också möjligheter, inte minst för enskilda och grupper av migranter, att finna "a home far away from home" samt att spela en betydande roll i ett många gånger segregerat samhälle.

Under arbetet med denna uppsats har ytterligare områden inom studiens diskurs framkommit som med fördel kan utforskas. Här nämns några av dem:

-Hur kan frikyrkosamfund, nationellt, än mer strategiskt jobba med att stötta mångkulturella församlingar i att framträda, så att de är inbjudande och betjänar sin multietniska bygd och delar evangeliet i ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald?

-Hur kan frikyrkosamfund, nationellt, än mer fördjupa bibelstudiet som ett stöd för lokala församlingar i att hitta identiteten som en interkulturell församling i ett mångkulturellt och många gånger segregerat samhälle?

-Hur kan ytterligare samverkan fördjupas mellan samfund i en intention att stärka den nationella nivån, församlingar och medarbetare att framträda i mångfald, finna vägar att fördjupa och växa i sin identitet och kallelse, i det ”nya Sverige”?

7. Sammanfattning

Syftet med uppsatsen är att mot bakgrund av ”den nya kartan” i Sverige undersöka hur tre frikyrkosamfund på nationell nivå reflekterar kring och hanterar utmaningar och möjligheter som uppkommer i ett samhälle präglad av religiös och kulturell mångfald. Studien fokuserar främst på den självförståelse som framträder, utifrån ett ecklesiologiskt perspektiv. Mitt syfte är också att bidra till fortsatta samtal, forskning och identifiera eventuella utvecklingsbehov och möjliga samverkansområden mellan samfund.

Denna uppsats kan ses som en fördjupning och fortsättning på mina tidigare uppsatser. Våren 2020 skrev jag en kandidatuppsats som handlar om hur fyra mångkulturella församlingar inom Ekumeniakyrkan Region Stockholm valt att fira gudstjänst. Året därefter skrev jag en magisteruppsats, där det fokuseras på hur migranters väg in i två av dessa församlingar sett ut. Några av frågeställningarna som dröjde sig kvar efter dessa två uppsatser handlade om och i så fall hur frikyrkosamfund reflekterar kring sin identitet i det ”nya Sverige”, därav fokuset i masteruppsatsen.

Arbetet med denna studie inleddes med att tillfråga en person från varje samfund för deltagande i semistrukturerade intervjuer. Informanternas namn återfanns på respektive hemsida där man kunde utläsa att de i sina tjänster kom i kontakt med frågeställningar kring mångkulturella församlingar. Studiens empiriska underlag har skapats och samlats in under sex enskilda intervjuer, två tillfällen med varje informant samt genom att studera de texter som samfunden formulerat utifrån studiens tema.

Tre analysfrågor har hjälpt mig att analysera empirin, ge struktur åt redovisningen av materialet samt svara på forskningsfrågan. För att analysera och tolka materialet har några olika teoretiska och teologiska perspektiv samt analysbegrepp använts.

Resultatet av studien visar att församlingens identitet är mångkulturell vilket har sin grund i Bibeln. Rollen och kallelsen är att vara ”ett bödens hus för alla folk”, i ett inkorporerande av

olikheter till en enhet, i ett slags *försoning*, dock med utrymme för originalitet. Det är visionen, även om verkligheten innebär flera utmaningar. De utvecklingsbehov som framträder behöver erkännas och mötas, gemensamt. De multietniska sammanhangen innebär möjligheter, inte minst för enskilda och grupper av migranter, att finna ”a home far away from home” samt att spela en betydande roll i ett många gånger segregerat samhälle.

Referenser

Ahrne, Göran & Svensson, Peter, 2015. *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.

Berry, John W., 1997. *Immigration, Acculturation, and Adaptation*. Queen's University, Ontario, Canada.

Bibel 2000: Bibelkommissionens översättning, 1999. Utg. av Svenska Bibelsällskapet. Stockholm: Verbum Förlag AB.

Cook, Michelle, 2020. *On being a covenanting and multicultural church: Ordinary theologians in the Uniting Church explore what it means to be church*. Phd, University of Queensland.

Cameron, Helen & Bhatti, Deborah & Duce, Catherine & Sweeney, James & Watkins, Clare, 2010. *Talking about God in practice. Theological Action Research and Practical Theology*. London: SCM Press.

DeYmaz, Mark & Li, Harry, 2010. *Leading a Healthy Multi-Ethnic Church. Seven Common Challenges and How to Overcome Them*. Michigan: Grand Rapids.

DeYmaz, Mark & Whitesel, Bob, 2016. *re:MIX Transitioning Your Church to Living Color*. Nashville: Abingdon Press.

Evangeliska Frikyrkan, 2011. *Ett bönens hus för alla. Handbok för en mångkulturell församling*. Örebro.

Eldén, Sara, 2020. *Forskningsetik. Vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur AB.

Frikyrkan i Orten. Erfarenheter och utmaningar utifrån frikyrkans frånvaro och närvaro i 61 utsatta områden, 2023. Vidare, Svenska Alliansmissionen, Evangeliska frikyrkan.

Garces-Foley, Kathleen, 2007. *Crossing the Ethnic Divide: The Multiethnic Churches on a Mission*. New York: Oxford University Press.

Gornik, Mark R., 2011. *Word Made Global. Stories of African Christianity in New York City*. Michigan/Cambridge: Grand Rapids.

Gustafsson, Daniel, 2010. *Den multietniska församlingens växtkraft*. Teologiska högskolan Stockholm.

Heyer, Kristin E., 2016. The Promise of A Pilgrim Church. I: Snyder, Susanna & Ralston, Joshua & Brazal M., Agnes (red.), 2016. *Church in an age of global migration. A Moving Body. Pathways for Ecumenical and Interreligious Dialogue*. New York: Palgrave Macmillan. S. 83–95.

Holmberg, Andreas, 2019. *Kyrka i nytt landskap: En studie av levd ecklesiologi i Svenska kyrkan*. Skellefteå: Artos & Norma bokförlag.

Jacobsen, Dag Ingvar, 2017. *Hur genomför man undersökningar? Introduktion till samhällsvetenskapliga metoder*. Lund: Studentlitteratur AB.

Jonsson O. Jan & Mood, Carina & Treuter, George, 2022. *Integration bland unga. En mångkulturell generation växer upp*. Makadam förlag.

Kim-Cragg, HyeRan & Burns, Stephen, 2016. Liturgy in Migration and Migrants in Liturgy. I: Snyder, Susanna & Ralston, Joshua & Brazal M., Agnes (red.), 2016. *Church in an age of global migration. A Moving Body. Pathways for Ecumenical and Interreligious Dialogue*. New York: Palgrave Macmillan. S. 113–126.

Lagerqvist, Adam, 2018. *Den mångkulturella kyrkan. En jämförelse mellan Katolska kyrkans och Equmeniakyrkans integrationssyn*. Jönköpings universitet.

Nationalencyklopedin (NE), 1991. Höganäs: Bokförlaget Bra Böcker AB.

Nordin, Magdalena, 2023. *Migration, religion och integration*. Delegationen för Migrationsstudier.

Rosenqvist, Lisa, 2016. *Mångkultur i svenska frikyrkor. En intervjustudie*. Jönköpings universitet.

Sjödin, Daniel, 2011. *Tryggare kan ingen vara. Migration, religion och integration i en segregerad omgivning*. Lund: Lunds universitet.

Snyder, Susanna, 2016. *Moving Body*. I: Snyder, Susanna & Ralston, Joshua & Brazal M., Agnes (red.), 2016. *Church in an age of global migration. A Moving Body. Pathways for Ecumenical and Interreligious Dialogue*. New York: Palgrave Macmillan. S. 1–15.

Stenström, Emma, 2023. *Bubbelhoppa. En metod för att förstå andra*. Stockholm: Volante.

Stockman, Max (red), 2015. *Trossamfund i Sverige. Statsberättigade trossamfund: presentationer och aktuell statistik 2015*. Stockholm: Nämnden för Statligt Stöd till Trossamfund.

Svenska Alliansmissionen, 2018. *Hela världen i församlingen. SAM/SAU:s handlingsplan för integration*.

Tholvsen, Øyvind, 2021. *Frikyrkoundersökningen. En rapport om frikyrkornas utveckling i Sverige 2000–2020*. Sveriges Frikyrkosamråd.

Westerlund, Katarina (red), 2021. *Internationell pentekostalism i Storstockholm. Tre församlingar i ett förändrat religiöst landskap*. CRS Rapporter Nr. 1. Uppsala universitet.

Internetkällor

<https://www.botkyrka.se/kommun-och-politik/statistik-och-oppna-data/fakta-om-botkyrka>
[2023-04-13]

<https://www.migrationsinfo.se/fragor-och-svar/hur-manga-utrikes-fodda-sverige/>
[2023-09-25]

Appendix

Introduktionsbrev till informanterna

Till NN

Norsborg XX 2023

Hej,

Jag fick dina kontaktuppgifter av XX, och jag som skriver heter Carin Hemmati, pastor och föreståndare i Equmeniakyrkan Hallunda. Under våren ska jag skriva en masteruppsats på Enskilda Högskolan i Stockholm, i praktisk teologi, därav detta brev till dig.

Den församling jag arbetar i och dess närkontext är mångkulturell vilket bland annat avgör inriktning för denna masteruppsats. Våren 2020 hade jag möjlighet att skriva en kandidatuppsats om hur fyra mångkulturella församlingar inom Equmeniakyrkan Region Stockholm valt att fira gudstjänst. Året efter, i magisteruppsatsen, fokuserade jag på hur migranternas väg in i två av dessa församlingar sett ut.

Syftet med masteruppsatsen är att undersöka ytterligare aspekter kring dessa ämnen och jag har då valt att kontakta och lyssna in den nationella nivån i några av frikyrkosamfundet. Frågeställningar jag önskar lyfta handlar om hur dessa teman lever och ryms i samfundet utifrån att Sverige i dag är ett mångkulturellt land. Det handlar bland annat om vilka typer av verksamheter man bedriver, prioriteringar och vägval man gjort och varför. Eventuellt material som producerats och hur stödet ser ut till församlingar i etnisk mångfald. Ytterligare ett syfte är att bidra till fördjupning kring dessa teman, se eventuella utvecklingsbehov och möjliga samverkansområden mellan frikyrkosamfundet.

Metoden för att samla material till undersökningen är genom intervjuer med samfundsföreträdare som i sina tjänster kommer i kontakt med frågor som rör mångfald i församlingen. Utöver det, bland annat textanalys av det material som eventuellt finns producerat inom respektive samfund. Min tanke är att efter första intervjun som fokuserar mer övergripande, reflektera över det som framkom, för att därefter mötas till ett uppföljande och fördjupande samtal. Intervjuerna kan ske digitalt om inte möjlighet finns att mötas fysiskt och varje tillfälle beräknas ta en till en och en halv timme.

Så till frågan, om du kan tänka dig att vara med, avsätta tid själv eller om du kan hänvisa mig till någon annan inom ditt sammanhang. Du har säkert frågor som inte besvaras i detta brev, men om du är intresserad av att vara med kommer jag naturligtvis att berätta mer. För din kännedom kommer jag inte att nämna några personnamn i uppsatsen och innan vi eventuellt möts för intervju kommer en samtyckesblankett delges för att mer detaljerat beskriva premisserna för din medverkan och ett godkännande.

Jag ser fram emot att lyssna till dina och samfundets erfarenheter men respekterar naturligtvis om du inte vill eller har möjlighet att delta. Återkom gärna om det finns oklarheter, för att du ska kunna ta ställning till deltagandet eller inte.

Med vänlig hälsning,

Carin Hemmati

Samtyckesblankett och godkännande

Jag har tagit del av informationsbrevet angående masteruppsatsen i praktisk teologi vilken skrivs av Carin Hemmati med handledare professor Jonas Ideström vid Enskilda Högskolan Stockholm. Syftet med studien är att undersöka hur teman lever och ryms i några av frikyrkosamfundet utifrån att Sverige idag är ett mångkulturellt land. Jag har informerats om att mitt personnamn inte kommer att tas med i uppsatsen dock namnet på sammanhanget där jag är verksam, i detta fall ett frikyrkosamfund i Sverige.

Härmed samtycker jag till deltagande i studien vilket innebär två intervjuer, on-line eller fysiskt, om vardera max en och en halv timme. Jag samtycker till att de spelas in, transkriberas och lagras till dess att uppsatsen är framlagd, vilket förväntas ske på försommaren 2023. Jag är fri att när jag vill avsluta min medverkan utan att ange orsak, upphäva samtycket och då avgöra vad som eventuellt kan finnas kvar av material för uppsatsen.

Ort och datum

Namnunderskrift

Intervjufrågor

Hur hanteras frågor om etnisk mångfald och mångkulturella församlingar på nationell nivå?

Tjänster/resurser/organisation?

Finns uttalad vision, policy?

Hur förhåller man sig till dessa frågor teologiskt?

Församlingar/medarbetare i etnisk mångfald, nätverk?

Grundutbildning för olika kategorier medarbetare. Övriga kurser? Fortbildning?

Hur ser den etniska mångfalden ut i medarbetarkåren och i vilken omfattning uppmuntras nysvenskar att rustas för medarbetaruppdrag?

Utmaningar: Nationellt/ i de mångkulturella församlingarna?

Nya möjligheter i och genom de mångkulturella församlingarna?

Etniska församlingar som ”knackar på” för att hyra eller bli en del i samfundet, förändringar?

Material som samfundet producerat?

Vad ser du som behöver utvecklas inom samfundet?

Samverka mellan frikyrkosamfund i Sverige?